45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 150 Կ. ՊՈԼԻՍ 13/26 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1901 14 ՐԷՃԷՊ 1319 — 13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1317 ՇԱԲԱԹ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ Ի ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճաssէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50
Դաւառներու համար	108 ղրշ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

مطبعهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه‌سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی داره خصوصه

ՔԱՍԻՄԻ վէպը ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ առանձին պիտի չտպուի, հետեւաբար կարդալ փափագողները պէտք է «Մանզումէ»ի մէջ միայն փնտռեն։

ՎԻՃԱԿ ԱԶԳ. ԳՈՐԾՈՅ

Համակ ոգեւորուած շաբաթ մը բոլորեցինք։ Տաղանդաւոր մեծ Հայերու ցանցառ բոլորէն նոր լուսաւոր մ'ալ անհետացաւ։ Ոչ եւս է Տատեան Յարութիւն փաշա, որուն մահն արդարեւ զգալի կորուստ մէ՝ մեր ազգին համար։ Ազգ. Վարչութեան մեծանուն Ատենապետը, իր վարչական տաղանդով ընկերային ձիրքերով և բարձր դիրքով ամէն ուրեք պատիւ պիտի բերէր ո՛ր ցեղին և ո՛ր երկրին որ վերաբերէր։ Մեր ազգը, որ ողբացեալ փաշային նման բարձրագիր ու վարչագէտ զաւակներ, ա՛նքան քիչ ունի, ա՛լ աւելի կը զգայ ու պիտի զգայիր այս պատուաբեր զաւակին կորուստը։ Տան մը խնամուն ծոր անդարմանելի կորուստ է այս։ Եթէ ներելի է այսպէս բացատրել, Տատեան Յարութիւն փաշա, բարձրագոյն չինովնիկներու մէջ իր վարչած արժանաւոր համարումով և վճռամտութեամբ, մեր ազգին մէջ նո՛յն դիրքն ունէր զոր ունի Աղէքսանդր Գարաթէոդորի փաշա յոյն ազգին մէջ։ Իրրեւ միութեան դի՛մ Տէրութեան և Ազգին միջև։ Ազգային Վարչութեան գլուխը Տատեան Յարութիւն փաշայի նման ազգեցիկ անձնաւորութեան մը ներկայութիւնը տաքուկ տպաւորութիւն մը կ'ընէր ազգին վրայ, անդրաժեշտ վստահութիւնը ներշնչելով։ Տատեան Յարութիւն փաշա, իրրեւ պետական մարդ և իրրեւ ազգային անձնաւ, միշտ գիտցած է իր բարձրութեան վրայ մնալ՝ անմխիթար և հաւատարիմ ծառայութիւններ մատուցանելով ա՛ն Տէրութեան որուն կը ծառայէր, ա՛ն Եկեղեցւոյ և ազգին որուն զաւակն էր։ Ա. էն անգամ որ ազգը պէտք ունենար իր Վարչական հանճարին, ողբացեալ փաշան իրրեւ գրաւիչ չէր պատար իր ծառայութիւնն ու գործակցութիւնը, որք այնքան օգտակար եղած են։ Ազգային Եկեղեցւոյ հանդէպ իր տաք սէրն ու հոգածութիւնն ալ այլապէս կ'ուելցընէին իր հաւատացեալի արժանիքը։ Տատեան գերդաստանին աւանդական բարեպաշտիկ երկիւղածութիւնն ի հանդէս բերելով։ Ուրեմն ազգն իրաւամբ կ'ողբայ այսպիսի արժանաւոր զաւկի մը կորուստը, երբ մանաւանդ կը տեսնէ որ վերջին ժամանակներս այնքան բարեպաշտիկ, ազգեցիկ տաղանդաւոր անհատներն օրը գիտցած էին Տէրութեան ու Ազգին վստահութիւնն ու համակրութիւնը հաւասարապէս գրաւել, հետզհետէ կը պակսին, անլիր պարապ մը թողով, որուն խորութիւնը տակաւ զգալի կ'ըլլայ։ Յարգանք այսպիսի Հայերու յիշատակին, և մաղթանք որ Երկինք անոնց հանգուցեալներ ու նմաններ յարուցանեն մեր մէջ։

* * *

Ազգային Պատրիարքարանի Վարչական Ժողովները՝ ու Խորհուրդները ի հեղ նիստերը դադրեցուցին չաբթուս, ի նշան սգոյ, ազգային երախտիքութեան հուսկ յեսին հարկը ատուցանելով ողբացեալ Ատենապետ փաշային Նշխարներուն։ Կրօն. Ժողովը, որուն օրակարգը խնամոտ ակնարկներէ զրկուած է քանի մը շաբաթներէ ի վեր, այս սգի անհրաժեշտ շրջանն ալ բոլորելէ վերջ, կը յուսանք թէ պիտի հանի այլ եւս իր ներկայութիւնը չպլանալ Խառն Ժողովոյ նիստերուն կանոնաւորութեան, մանաւանդ որ այս վերջինը կարեւոր զբաղումներ պիտի ունենայ ընդ հուպ։ Ասոնց մէջ է Պուլկարիոյ և Ռումանիոյ մէջ Պատրիարքական Փոխանորդութեան մը հաստատման հինցած խնդիրը, որ հասուն խորհրդակցութեան պէտք ունի։

* * *

Ազգային լուրերու շարքին մէջ, շաբթուս կազդուրիչ հանգամանք մ'ունէր այն տեղեկութիւն թէ, Ատանայի մէջ արդէն իսկ սկսած են Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանը ընտրութեան նախնական գործողութիւնք, նախագահութեամբ Տ. Սահակ եպիսկոպոս Խապայեանի, և աշակցութեամբ Կիլիկիոյ Կաթողիկոս. Տեղապահ Տ. Կիրակոս Արքեպիսկոպոսի, և համաձայն կանոնական բարեհաճ Իրատէին, որ կը հրամայէր Հայ. Եկեղեցւոյ հնաւանդ կանոններուն համեմատ կատարել ընտրութիւնը։ Ուրեմն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան դարաւոր աթոռն ի մտոյ պիտի ունենայ իր արժանաւոր հովուապետը, ի մեծ խնդութիւն նոյն ընդարձակ Վիճակի ժողովրդեան, որ բաւական ժամանակէ ի վեր զրկուած էր կաթողիկոսական խնամքներէ։ Տ. Սահակ Սրբազան, որ կը նախագահէ ընտրական գործողութեանց, Հայ. Եկեղեցւոյ բարձրաստիճան եկեղեցականաց մէջ հայ եպիսկոպոսի տիպարն է, լուրջ և շրջահայեաց, և ցարդ իր վարած պաշտօններուն մէջ, մանաւանդ յերուսաղէմ, գիտցած է առ ինքն գրաւել թէ՛ Տէրութեան և թէ Ազգին վստահութիւնն ու համակրութիւնը։ Ուստի կը յուսանք թէ սոյն ընտրական գործողութեան մէջ ևս իր վրայ ծանրացած պաշտօնն յաջողագոյն ի գլուխ պիտի հանէ, իրեն տրուած հրահանգներուն համաձայն, այնչափ անգամ մ'ալ արժանանալով Կայս. կառավարութեան և Ազգին գոհունակութեան։

* * *

Պատրիարքարանի պաշտօնէից ապագային տպահովութեան վրայ խօսելու առթիւ, Ֆարցուցած էինք, Երբ ուսուցիչներու ապագային ապահովութիւնը։ Այսօր իսկ, կը պատասխանէ Ուսումն. Խորհուրդը, իր որոշմանց շարքին մէջ հրատարակել տալով թէ Ուսուցչաց Օգնութեան Մնուկի ատենական ծրագիրն իր խորհրդակցութեանց և հոգածութեան առարկայ է։ Գովելի է Ուսումն. Խորհուրդին այս հոգածութիւնը։ Ամէն Ժողով և Խորհուրդ պէտք է իր պաշտօնավարութեան հետքը, դրոշմը թողու։ Ուսումն. Խորհուրդը, Տնտեսական Խորհուրդին պէս, չի չատանար հաշիւներ քննելով... լոկ թուղթի վրայ։ Կ'ուզէ բան մը ընել, որ առ յապա Վիշուն իր անունը, օրինակ բերուի իր գործունէութիւնը։ Ուստի իր գործնական ոգւով, Մնուկին հաստատուած ըլլալը, պաշտօնապէս հաղորդելէ և կանոնագրութիւնը հրատարակութեան տալէ առաջ, խելք ըրած է կանխաւ հրաւէր կարդալ ուսուցիչներուն որ, ինքնակամ և ինքնայորդոր, մէյ մէկ նուէր ղրկեն յանուն հաստատելի Մնուկին, իբրեւ նախնական դրամագլուխ, դուցէ այսպէս ուզելով փորձել թէ, ուսուցիչէ իրենք ո՞րքան փափաքող են այսպիսի մնուկի մը հաստատման։

Զենք գիտեր թէ ցարդ քանի ուսուցիչ պատասխանեցին կամ պիտի պատասխանեն այս հրաւէրին, սակայն սա գիտենք թէ չատեր անտարբեր պիտի մնան այսպիսի հրաւէրի մը առջեւ, նախ սա պարզ նկատողութեամբ որ իրենք ճղճիմ ամսականներու տէր և աղքատ, պիտի չկրնան կարեւոր նուէր մը ընել, և ապա իրենց անձնասիրութեան պիտի չկերպնեն պզտիկ նուէրներ ընել։ Ուստի Ուսումն. Խորհուրդը աւելի գործնական բան մը ըրած կ'ըլլար, եթէ ուսուցչաց ընդհանրապէս ամսաթոշակին վրայ, մէկ ռոպէ՛ն համար դիտն, հարիւրին 5 կամ 10 պահանջէր իրրեւ հիմնական դրամագլուխ, և այնուհետեւ ալ ամէն ամիս հարիւրին 1, որ ինքնին մեծ քիւ մը չէ ո և է ուսուցչի համար։ Պոլսոյ բոլոր ազգային վարժարաններուն ամսական ծախքը, ենթադրական հաշուով, 800 ոսկիէն պակաս չէ, ըսել է թէ 1 առ 100ն ամսական 8 ոսկի պիտի մտնէ Օգնութեան Մնուկը առանց ծանր բեռ մը ըլլալու ուսուցչաց վրայ, ըստ որում, ինչպէս որ ամսական 600 ղրշ. շահող ուսուցիչը ամսական 6 ղրուշ կրնայ տալ, 150-200 շահողն ալ կրնայ 60 փարայ կամ 2 ղրուշ տալ անարտասանելի։ Երբ թէ՛ նախնական դրամագլուխն և թէ 1 առ 100էն 100-150ն սակի դրնանայ, փրնայ օգտակարապէս շահագործուիլ, կարող ուսուցիչներու յօրինած դասագրքերը տպելով յօգուտ ուսուցչաց մնուկին։ Ի՞նչ կ'ըսէ Ուսումն. Խորհուրդը այս պարզ ու գործնական թելադրութեան։

ԿՆՈՋ ՀԱՅՑԷՆԵՐ

3.

Բարեկամիս անունն է։

Ընտանեկան զիւերոյթի մը, որ մէ՛կ տեղ խմբած է դուռ դռցի, ազգական ու ծանօթ։ Տնեցիք չեն սխալած էն լաւ տեղը տալով պարերուն, քանի որ «ցատկեմ»ի էնքը կայ ամէնուն ալ մէջ։

Երբ պարերը կ'աւարտին և կրուկներու, ներքանիներու խենթ ծեծկըռտքէն կ'փկսի չունչ առնել սրահին ամենամատակամարը, տուներին մեկնող մեկնողի, վասն զի կէս դիշերը անցած է չատոնց։ Պագաքշուքի, ծառք թոթռեցնելու փութկոտ շշնկոց մը չորս դին, ու սանդուղին վրայ մակոտ վիճակ մը՝ զոր ուսերու նեռուող շալերը կը շեշտեն։

Տատամսում մը մնացողներուն քով՝ «մեկնելիք»ին ու «նստիք»ին վարանքը։ Եւ ահա տանտիրուհին կ'երեւի, ասպնջասէր հրաւէր մը զրթունքին, դէմի սենեակը առաջնորդելու զմեզ։

«Ալաթուրքա» ուրէ՞ մըն է սարքածը։ կը սիրեմ տաիկա, կը սիրեմ, և ո՞րքան շատ։ Կը հաւաքուինք բոլորովի սեղանին շուրջ, իւրաքանչիւրնիս մեր պարի ընկերուհիներուն հետ։

Բիբեր սեղանին վրայ կը պագին հիմայ անթարթ, պարելէն պարպուած սատմանքներու սուր ըզձանքովը։

Սեղանը՝ արեւելեան Նաֆորա-Տոմիկ նեղաշնչող օրինակ մը, չիտակը։ Մեծակակ ոսարէններու ձեւ, պնակներ շուրջանակի շարուած են ֆոնը Ատակասը՝ կոկիկ մը յօշոտուած՝ կը փռուի մէկուն մէջ, արուանքի սիրուն ծռռկումներով, որոնց վրայ կը կանչենայ ազատքեղը իր քանի մը թել տերեւանքովը։ Միւսին մէջ դեղնուկ թատափկիթը դրուած է չերտ չերտ, քոլն ի վեր բբրգանալով դէզը հացի պատառներուն։ Անդին, ենէրը՝ իր իւղոտ իրանին կորուանքովը հրապուրիչ։ հուսա, ֆիթատ պտուղին հատիկները լեմոնին ու եղին կէտկիտուն լճակին մէջ կը վառին հանդարտիկ, ու լուպան՝ իր խաշուածքին մէջ դեռ տաքուկ ախորժաքեր լայր մը կը խաւրէ մեր ռունգերուն։ Սեւ ձկնկիթին վրայ կ'ընկղմանին երկու կիսատ կիտրոններ, ցաւագին, թա՛ց նայուածքով մը, և Տոռեռոթելի շիկորակ խոշոր շերտերուն մէջ կը քնանան ճերմակ ճարպերը քառանկիւն։ Մաստիֆի և ոչ-ալ զոյգ սրուակներ՝ գաւանին տուած ափսէներու ծաղկոտ յատակին՝ վիր կարկառած են իրենց շլինքը, բիւրեղեայ կշռնիկ հանգոյցներով։ Զնկոցներ հոս ու հոն, թաշկինակի վայել ծալուածքով մը, ու մինիկ պատառաքաղներ անոնց մէջքէն ժանիքնին նետած՝ կարծես պահակ կը սպասեն այս բոլորին վրայ։ Ու այս բոլորին վրայ, աղանդերի սա չքեղ համայնքին մէջտեղ, արձան մը կը ցցէ իր նէյեալ անձնիքը, հանուած կայնողի մը անխիլ պըշրանքովը, ուսին վրայ առած լամբարը։ Կազը շառաղոյն լուսամիտի մը ունի վրան և լայնաշուրթ վառուածք մը լուսայորդ։

Զարմանալի բան, տարիքոտ մը չկայ մէջերնիս։ Մենք ըսես, եռամեան, վար իջիր քանի մը ոտք, հա՛, հոնտեղուանքը բաներ, անվիշտ, անհոգ և ամուրի։ Սանն ատեն ֆշլու աղմուկներ կուգան ականջնուս։ գըռ գըռ խնդալէն կը դառնանք եսի՝ մրափողները գիտելու բաղմոցներու անկիւնին։

—Ընտանեկան մը օ՛տկ, կը խնդրէ ասդիէն աղջիկ մը իր հիւրամեծար պարոնին։

—Մէ՛կ ձիթապտուղ, կը ձայնէ քովէս Վերժինը։ Եւ անմեղ կղակներ կ'երերտրկան քանարեակի կտուցներու սիրունութեամբը։ Իրենց խօսուածքին, խմուածքին ու խնդուածքին մէջ չես գիտեր ի՞նչ մը ունին անոնք, ուրկէ կը թռվլտան մանչերը, կը տերին կամ կ'ալէվլկին փոխն ի փոխը, երջանկութեան գաղջ հոսանուտ մը ազդուած։

Տիգունութիւններ կը ծփան դիմագիծերու վրայ, զոր կը սրբադրէ լոյսին հեղեղը՝ իր վարդագոյն տաղաւարին տակէն։

Նուազ բախտաւոր եմ ես միւսներէն, ընկերուհիս —տունին աղջիկը— ամէն իմիր կը խուսափի քովէս, ջուրին շիշը լեցնելու կամ թափուր սնակ մը նորոգելու համար։

Ու խումբը որ այսպէս եռատանիին շուրջ կլորցած կ'արեւնայ՝ շուք մը ձգած է գետինը, աթոռի աղեղներու, սրունքի և երկսեռ գլուխներու արտատոց շուք մը որ խօլանկարի մը պէս կը խաղայ գետնէն մինչև դէմի ճերմակ պատին վրայ, դիւային խպրիկ ծամածռումներով։

Անդին, հեշտադարանին եզրը՝ քարին վրայ՝ լքած են ատոռոթօնը։ (մինակ նուագը որով խաղցանք), իր չերտ չերտ փքցեալին աղեղը կախած մեղկօրէն, մե՛ռօրէն, ու հայելին ոչ շեղակի կանգուն՝ կը վառվռի կապին ցոլքերէն, իր մէջ կ'առնէ երգիծանկին դիակնակերպ հանգիստը, լուռ անդորրը առարկաներուն, ու մեր համայնքը՝ իր արփանքին ու տարփանքին մէջ։ Տարփանք, պա՛հ, կարե՞լի է որ չիք ըլլայ տարկայ։ Լուցկին, մաղ մը հեռուն դրուած տաքութենէն չի բռնկիր՝ ու։ չափ ժուժկալիլ, լսո՞ւած բան է ատանկ բան։

Բայց իմմէ նուա՛զ բարեբախտը կայ եղեր ու ես լո՛ւր չունիմ, միւսիս Օհանը, նա, եռիս է նստեր, մինակ, մի՛ս մինակ, ստուերին մէջ, գաւառի տա աղնիւ երիտասարդը։ Համակերպող վիճակ մը կայ վրան, տառապանքը՝ անհաճ չերեւալու, վախը էրէնէին՝ զոր պիտի ընէին անդուշտիրեն պէս մի՛ մտոս, սուսիկ անձի մը։ Մխել, անընդհա՛ս ծխել ու պեխերուն հետ խաղալ, իր մինակ զբաղումները։ Դաւաթս լցած, իրեն կը կարկառեմ։

—Եթէ չէք գաներ...։ Որչափ որ չեմ ճանչնար զձեզ՝ ուզէ՞իք պիտի զրկել զիս ձեզի խօսակից ընելէ։

—Ճանչիմ ան չէ սա, ի՞նչ է եղեր տա մարդը, դուրեցի՞ է, ի՞նչ է, վրայ կը բերէ այս պահուս ներկաներէն մին։

Պատասխան չի տուիր իրեն։ խօսուրտուքը կը դադրի պահ մը, ու նայուածքներ սառնօրէն կը ձգուին տա խօսքը զուրցողին, որ իր անհարկի կոպտութիւնը փսխած էր։

Այս պզտիկ լռութեան կը յաջորդէ պատառաքաղներու նոյն ազմուկը զուարթ պնակներու յատակին կոխկտուած։ մինչ ես խօսակցիս դարձած նորէն՝ կ'երկրորդեմ ըսկելին ու ողոքիչ չեշտ մը կը դնեմ ձայնիս մէջ, որպէս զի բանայ բերանը, ըսէ սիրտին։

—Սիրտիմնս, էհ, քանի որ կը հետաքրքրուիք ատով։ Երկու տարի առաջ նշանուած էի։ Զեմ գիտեր ի՞նչ կերպ կը բացատրուի սէր մը՝ երբ նշանածի մտ պոռթկումներ ունի ան, և անկէց հեռու՝ հատնում ու հառաչ։ Մեր մտերմութիւնը ա՞նքան թափ էր առած որ օր մը, տարիանքի գինովութեան մը մէջ, խօսեցեալս, սա հարցումը ըրաւ ինծի.

—«Ինչ առաջ ո՞վ։

«Զի հաւատաց, երբ ընքուիս վեր առի ու գլուխս ցնցեցի,— «Կը խոստանամ որ, ըսի, չմոռցողի մը պէս անցնիմ տարիքս անունիս վրայէն։—«Կեանքս և սէրս վկայ», պատասխանեց։

—«Էֆիմէն»։ Եւ ինչ որ շուրթերս հրամցուց այս անունէն յետոյ, աղապատող նայուածք մըն ալ վրաս ձգած, — նուաճեց զիս որ հասցէ՛ն ալ զուրցեմ իրեն։

—«Այրի մըն է այս կինը, Մաքրի դիւղ կը բնակի. ատենօք քանսիոնէր էի ատոր տունը։ Բայց սէր չէր իմինս, հապա սանկ կապ մը, այնքան խանուտ, թուլ ա՛նքան՝ որուն ծարէն պզտի՛կ քաշուելու մը կը նայէր քակուելու համար. ինչ որ չուշացաւ, անուշիկս, կեանքս քեզի կապելէն ի վեր...»։

«Հէյ... ափսո՛ս ատ իմին միամիտ անկեղծութեանս։ Իր սիրոյն, իր կեանքի՛ն վրայ երդուելնոյ այդ աղջիկը ինչ կերպ վարուի նէ կը հանիք։ Հետեւեալ օրուընէ ա՛յնոր պահարանի մը մէջ դրած կը խրկէ այդ հացէին, սա երկաղողը։ «Երջանկութիւնդ չեմ ուզեր գողնալ, տիկին, նորէն ձեզի կը վերադարձնեմ զայն... արցունքը այնքարուս»։

«Բարուրանք, կեղծի՛ք բոլոր։ Զէ՞ք խնդար այն արցունքին վրայ զոր թափած ըլլալ կը ծախէր։ Բայց ես լացի, մինակ իմ սե՛ռս լացի, որ ճղակտոր կ'ելլար այսպէս անոր ցուրտ, յիմար քմայքովը։ Հիմա կարդուկ է ան աղջիկը։ Այդ սէրը, զգացումը որով եղեմ կեանքը անցուցի քանի մը շաբաթ՝ մէյ մ'ալ կենդանանա՞յ պիտի հոս, կուրծքիս տակ։ Զուտիմ հաւաք, սիրտիս փայտացումն էր տտիկա...»։

Հոս կեցաւ. օղին երրորդեցի իրեն։

—Կարդացի՞ք, յարեց մէկէն նոր աշխոյժով մը, կարդացի՞ք Զիֆթէ-Սարրաֆի թարգմանութիւնը։

—Զէ դեռ։

—Ա՜ա, կարդացէք, դունէ անոր մէ՛կ տողին համար. տեսէք ի՞նչ վայրենի բացատրութիւն մը ունի Պուռժէ։ «Ի՞նչ է սէրը» կը հարցուի,—«Սեռին լկումը». համբուրելի թաթիկ՝ որ այս խօսքը գրեր է։ Այո՛, սեռի՛ն լկումը, գիտական չոփ չոր բայց ճի՛պ ճիշդ բացատրութեամբ։ Երիկամարդիկ ա՛յդ կերպ նկատելու են եղեր տարասեռ մը, առանց օդային ոչնչութիւններու, առանց պաշտամի և առա՛նց երազանքի։ Իմ խրատս քեզի, իմին երիտասարդ, սիրելի խօսակիցս, ըՖՖՕԸՆՆ ՈՒՆԻԹ չելլա՛յ որ ըլլաք եգ սեռին քով, տակիս սուզի՛ կը նստի ետքէն ձեզի...։

«Նայեցէք հիմա սրանց, ամէնքն ալ յիմարութեան մը տարուեր են, այդ տարիքներուն անո՛ւշ յիմարութիւնը՝ զոր բիբերը կը խօսին անբարքաւ և ոբուն երթալով դրգիռ կուտայ օղին։ Պիտի ըսէք թէ ի՞նչ գործ ունիք ուրեմն հասեղ։ Սենակս է, հոս բնակիմ եմ հիմակ։ Արգահատանքով, ցաւով կը նայիմ ամէնուն, տարփանքի սա սուտ կատակերգութեան, ու զզուանքս կը բերեմ միտք, ինչուան ոսկորներս ծո՛ւծը անցած զզուանքս...»։

... Պնակները ամբողջովին դարձուկած են հիմա, սրուակները՝ ափսէներու թրջած ծաղկոտ յատակին վրայ իրենց շուքը կ'երկարեն պարապութեամբ, ու լամբան նախկին վառքը չունի ալ։ Վարագոյր մը մէկդի կ'առնուի և պոնդ մը կը տրուի մէկ՝ մեղի օղակին։ Ֆրռ՛ռթ... վեր կը թռի շերտագոյրը։

Լուսը ճեղքուեր է։ Քրտներ է պատուհանը, ձեռք մը կլոր մը կը բանայ վրան՝ որուն մէջէն կը դիտեմ դուրսը։ Հոկտեմբերի գորշ առաւ մը, ձմեռնամուտի համ մը օդին մէջ, թաց, անարեւ ու ցուրտ։

Աչքս կը դարձուցեմ շքաեղանին որ աւերակ է հիմայ... միւսիս Օհանին սիրտին պէս։ ԹԷՈՊԻԿ

Ս. ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆԸ

Ընդհ. տարեգրութեան մէջ կան ա՛յնպիսի շրջաններ որոնք Իմացական աշխարհի «Ոսկեդարը» կը կազմեն։ Իմացական բարգաւաճման ամէն կենսունակ ու բեղուն տարրով բղբղոցուն այդ ժամանակամիջոցներուն է որ մարդկային Իմացական կարողութեան դերընտիր արտադրութիւնը, իմա՛ Դրականութիւնը, իր ամէնէն երկնասաց թափով ու անծայրածիր ծաւալով կը փայլի՝ պատկերացնելու իր Միջնավայրին հոգեկան հակումները, բարոյական զգացումները, անտեսական կեանքի կացութիւնն ու բարացուցական պայմանները։ «Պերիկլէսի, Օգոստոսի, Եղիսաբեթի ու Լուդովիկոսի դարեր» կոչուած շրջանները հիացման առարկայ եղած են անոր համար որ ամէնէն աւելի այդ դարերուն մէջ էր որ Յունական-Լատինական, Հռոմայական, Անգլիական ու Ֆրանսական Մաքի ուժը կրցած է իր ինքութիւնը ցուցնել յատակ, չատ յստակորէն։ Յունական մանր մունը իշխանութեանց ու պետութեանց բաժնուած էր, ինչպէս նաեւ քաղաքակրթութեամբ, այսպէս ալ ուսումնական բարգաւաճումներու նախանձընդդէմ էին իրարու։ Սակայն մանաւորապէս Ս. Թէնքի այն հռչակաւոր մայրաքաղաքին մէջ սկսան ծաղկիլ Դեղեցիկդպրութիւններն ու Գեղարուեստը, որով գրեթէ Արուեստներու և Գիտութեանց կեդրոնը համարուեցաւ այդ Լատինական Ոսանը։

Մեր հին ժամանակագիրները սովորաբար «Հայոց Մատենագրութեան Ոսկեդարը» կը նմանցնեն, կը համեմատեն Յունական-Լատինական այդ Դրական ամենաբերուն շրջանին։ Հայերէն լեզուն այդ շրջանին է որ կը հասնի իր բարձր կատարելութեան, յղկուած կոկուած ի յայտ կու գայ՝ ժամանակին ամէնէն նրբին, ցոլացիկ երանգները ու ըմբռնումներն ուրուագծելու, բացատրելու ընդունակ։ Թիչ չատ զուտ խակատիպ Գրականութիւն մըն ալ կ'ունենանք որով իր ճակատը կը հիւսուի «Ոսկեդար» պսակը։ Այդ շրջանին էր որ Դիրը կը կերպաձեւի յունականին վրայ Ս. Մեսրոպի ձեռքով։ Աստուածաբանական ու ժամանակագրական հեղինակութիւններ ու թարգմանութիւններ, ճարտար գրիչներու արգասիք, կը հոսանան հետզհետէ, ցոյց տալով ստուգիւ թէ Հայ հանճարն ալ ընդունակ է Գրականութեան ամէն սեռի։ Որչափ ալ այդ շրջանին միա՛յն լեզուն բարգաւաճած ըլլայ, որով «Ոսկեդար հին հայերէն լեզուի» կոչեն ուրիշներ, և սակայն այդ շրջանին է որ Հայ իմացականութիւնը կը նորածլի, և իր առոյգ գործունէութեամբն ու անխոնջ աշխատութիւններով բարացուցական (էվոլիւսիոն) հանգամանք մը և դրոշմ մը կը ստանայ Ազգ. Եկեղեցական Պատմութեան մէջ։ Այդ խանդոտ, եռանդոտ ճիգերը կրցան իրենց առաջին քայլափոխներուն իսկ թանկագին գոհարներով պսնել Հայ

մանուկ-գրականութիւնը, և տոհմային բարքերը նոր ու տեւական քաղաքակրթութեամբ մը պատուաստել։ Տան հինգ դարերէ ի վեր մատի վրայ կը հաստատուին ընատոմիկ Գրականութեան խնկելի ծառայողներ. ատոնց չափ, ատոնցմէ աւելի խնկելի են այսօր տօնուած Թարգմանիչներն որոնք մեզի նոր դարաշրջան մը բացին Գրականութեան, և որոնք հայ ցեղին տուին կարդալ Աստուածաշունչը իր մայրենի լեզուով իսկ։

Ս. Գրքի Թարգմանութենէն առաջ Հայ. եկեղեցւոյ մէջ կային «Վերածնող» հայ վարդապետներ, որոնք եկեղեցւոյ մէջ կարգացուած Ս. Գիրքը հայերէնի կը Թարգմանէին ու կը մեկնէին։ Բայց անոնց սակաւաթիւ խումբը չէր կրնար ժողովրդին ընդհ. հոգեկան պէտքերը լիովին յանձնանձել։ Գրի գիւտէն եաք ունեցանք յոյն ու ասորի դպրութեանց հմուտ Եպիսկոպոսներ որոնք Ուղղափառ եկեղեցւոյ, ոչ թէ աղանդաւորներու, ընտիր հեղինակութիւնները Հայերէն սքանչելի լեզուով մը թարգմանեցին ու վարդապետեցին։

Դեռ չա՛ս պէտքեր կային. Եկեղեցւոյ հայրերուն գրուածքներն ու Ս. Գիրքը հայերէնի թարգմանել՝ բաւ չէր։ Ս. Մեսրոպ, Ս. Սահակ կաթողիկոսին հետ համախորհուրդ, քաջուշէտ խումբ մը երիտասարդներ ընտրելով՝ յատկապէս զրկեցին հոն ուր դպրութիւնները կը ծաղկէին դեռ։ Եւ երբ դարձան անոնք իրենց գրական արշաւանքէն, յաջախեցին դպրոցները, շատցան աշակերտները, և դպրութիւնները արագ քայլ մը առին։

Յետագայ դարերուն մէջ թէեւ ուսմամբ ու հանճարով գերազանց մատենագիրներ ունեցանք, բայց ոչ երբեք Հայերէն լեզուն կրցաւ հաւասար փայլով ու կենսունակութեամբ երեւիլ, որչափ Ե. դարու մէջ՝ որուն մէկ աղօտ ճառագայթումն եղաւ ԺԹ. դարը, Արշալոյսի դարը։ Այդ դարուն մատենագիրները չունէ ու ոգի տալուզեցին այն անցեալ դարերու գրական նուաղումներուն և իրենց գրչին ներքեւ երբեմն լեզուն ցոլացուց իր ամէնէն յատակ ակերը։

Եւ ի՛նչ ընէր Հայ եկեղեցին, եթէ ոչ ծաղկաքաղել մեր Ե. դարու և ԺԹ. դարու երանաշնորհ նախնեաց մէջէն և գեղեցիկ փունջ մը կազմել իր ամէնէն ընտիր զաւակներուն։ Լեզուի ու գրականութեան ամէնէն արգաւանդ դարերուն է՛ն փայլուն ներկայացուցիչներու հոյն են ատոնք, որոնց իւրաքանչիւրը Իմացական բազմաճիւղ զարգացման մէյմէկ ոստերը կը հիւսեն։ Ս. Մեսրոպ՝ Լեզուի, Մովսէս՝ Քերթողութեան՝ Դաւիթ Անյաղթ՝ Իմաստասիրութեան, Գրիգոր Նարեկացին՝ Քրիստոնէական զուտ ու զգլման պատկերացման, Ս. Ներսէս Շնորհալի՝ Հայ. եկեղեցւոյ վարդապետութեան ու իր անուանակից Ս. Ներսէս Լամբրոնացին՝ Եկեղեցւոյ իրաւագիտութեան։ Ահա ասոր համար է որ այդ զատ զատ դարերու մեծ թարգմանիչ, մեկնող, վարդապետող Ս. Հայրերն այսօր միահոգոյն կը տօնենք։

ՄԱՇԿԵՐՏՈՒՆԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳԻՒՏՃԻՒՆ ԲԱՑԸ ԵՒ ԿՈՆԷՐՕՐՏԱՆ

Ֆրանսական թերթերը խիստ քննադատութիւններ կ'ընեն երրորդ Հանրապետութեան պիւտճէին այս տարուան բացին առթիւ, և յուսահատական յօդուածներ կը հրատարակեն ազգային ընդհանուր կացութեան մասին։

Հրապարակագիրներէն Լուի Բէչի ըսածին նայելով 1891էն ի վեր՝ երկրին հասոյթներն սպասուածին չափ ըլլան թէ չըլլան, կառավարական ծախքերը իւրաքանչիւր տարի միջին հաշուով 50 միլիոն ֆրանքի չափ կ'աւելնան եղեր։ Թէև ոև է ճիգ և զոհողութիւն չէ խնայուած հասոյթներու աղբիւրներէն կարենալ օգտուելու համար, բայց հաշիւ կարելի եղած է միջին հաշուով 30 միլիոն ֆրանքի տարեկան աւելի չափ մը տեսնել։

Տարեկան 20 միլիոնի բացը 10 տարուան մէջ 200 միլիոն եղած է զոր ցարդ իրարու յաջորդող ելմտական նախարարները ամէն տեսակ միջոցներով բացարկի հաշիւներով՝ և ծածուկ փոխառութիւններով անդգալի ընել ուզած են։ Միւս կողմէ ալ, վերոյիշեալ սովորական բացը պակսեցնելու համար ի զուր նոր տուրքեր աւելցուցին ժողովուրդին անհատական պիւտճէներու վրայ, ծախքերը իւրանչիւր տարի հետզհետէ չատցան, որով պիւտճէի հաւասարակշռութիւնը թէև արտաքուստ հիմունեալ կը թուէր, իրականին մէջ միշտ կեղծ և երեւակայական էր։

Բնական էր որ օր մը չէ օր մը ելմտական արտասովոր դժուարութիւն մը պիտի ծագէր, և պիւտճէին խարխուլ շէնքը պիտի փլէր ինքնիրեն. ահա այս պարագային հանդէպ է որ կը գտնուի Ֆրանսա այժմ։

Այս տարուան առաջին ինն ամսուան մէջ՝ տուրքերուն հասոյթը կառավարութեան սպասածէն 91 միլիոն պակաս եղաւ։ Ելմտական նախարարը աւելի յուսացած ըլլալով՝ նոր 29 միլիոն ֆրանքի բացառիկ ծախքեր ընելու հաւանութիւն տուած և 3 միլիոնի չափ ալ Զարը հիւրընկալելու համար յատկացուցած էր։ Ուրեմն պիտի ըսենք թէ պիւտճէյին ամբողջ բացը չէ թէ 91 միլիոն այլ 123 միլիոն է։ Ակնկալ զատ տարեկան շրջանը լմնցնող մնացած 3 ամսուան հասոյթները շատ հաւանաբար պիւտճէի 91 միլիոն բացին վրայ 15-20 միլիոն ալ պիտի բարդեն։

Զինական արշաւանքին համար ծախսուած 80 միլիոն ֆրանքը այս հաշիւին մէջ չէ. կը յուսացուի որ Բեռլինի կառավարութեան վճարումները գոցեն այդ դումարը։

Որքան որ ալ այս ամէնը նկատի առնելով Ֆրանսացի հրապարակագիրները ծայրայեղ քննադատութեամբ յուսահատեցուցիչ կը գտնեն այս տարուան պիւտճէն, չի կրնար ըսուիլ որ Ֆրանսայի ընդհանուր հարստութիւնը վտանգի ենթարկուած ըլլայ։ 91 միլիոնի բացին բուն պատճառը չաքարի և ալքոլի տուրքերու հասոյթներուն նուազութիւնն եղած է և ալքոլի տուրքը միայն 51 միլիոնի բաց մը տուած է։ Միւս կողմէ ալ այս տարի ճակընդեղէն հանուած չաքարի քանակութիւնը՝ օրէնքին զուլական քանակութենէն շատ աւելի եղած ըլլալուն, չաքարի ստուար քանակութիւն մը վերծ մնացած է օրինական տուրքէն։ Բայց այժմ եղածը եղած է, պէտք է փնտռել և գտնել այնպիսի միջոցներ, որով այդ բացը կարենայ գոցուիլ։

Շաքարի հասոյթին այս տարուան նուազութիւնը բացառիկ կրնայ համարուիլ. բայց ալքոլին բացը օրինական տրամադրութեանց ուղղակի արդիւնքը եղած ըլլալուն՝ բուն իսկ շաքարի տուրքերուն օրինագիծը բարեփոխել պէտք է։ Այժմ քանի որ շաքարի և ալքոլի հասոյթներուն պատճառած բացը պատահական և առժամանակեայ կրնայ սեպուիլ, պիւտճէն կանոնաւորելու համար՝ մշտատեւ ծախքերէ զգուշանալու է։ Ահա այս նպատակաւ է որ Բոլէ դը Պոռդէնի ելեւմտական յանձնաժողովը քուէարկեց կրօնական պիւտճէին ջնջումը, որով իւրաքանչիւր տարի 50 միլիոն ֆրանքէ աւելի հասոյթ մը գոյացած պիտի ըլլայ։ Բայց՝ բուն իսկ Ֆրանսացւոց ամենաուրջ թերթերուն բարձրն նայելով, այդ որոշումը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ պարզապէս ընտրողական ունայն ցոյց մը։ Արդարեւ վերոյիշեալ յանձնաժողովին անդամները մեծամասնութեամբ արմատական խումբին կը պատկանին, հետեւաբար բնական է որ զիրենք ընտրողներուն հաճոյ երեւալու համար՝ հակակրօնութեան փայլուն ցոյց մը ընեն։ Արդէն իրենք ամէնէ աւելի քաջ գիտեն թէ իրենց որոշումը թուղթի վրայ մնալէ զատ ուրիշ արժէք մը չէ կարող ունենալ։ Երեսփոխանական ժողովին մեծագոյն մասը և նոյն իսկ խորհրդ արմատականներ, շատ լաւ համոզուած են թէ՝ երրորդ հանրապետութիւնը Վատիկանի միացնող քոնքորտան խզելով՝ թէև մէկ կողմէ տարեկան 50 միլիոն ֆրանքի չահ մը կրնայ գոյանալ, բայց միւս կողմէ՝ Ֆրանսա անուղղակի մեծ վնասներու կ'ենթարկուի։ Ձիղուերները և կամ կրօնական միաբանութիւնները՝ ֆրանսական հողին վրայ միայն կրնան Հանրապետութեան դանձարանին գործունէութեանը արգելք ըլլալ, բայց անկէց դուրս Ֆրանսայի ոչ է՛նա չի պատառուիլ զատ՝ ֆրանսական լեզուն և քաղաքակրթութիւնը տարածելու գործիքներ կրնան ըլլալ։ Կամպէթթա մինչ իսկ որ շատ մը ծայրագոյն արմատականներ աւելի հակակրօնական պայքարներ մղած է, կրցած է բմբռնել թէ ինչպէս վերոյիշեալ կրօնականներուն եռանդն ու կորովը՝ մեծ ծառայութիւններ մատուցած են Ֆրանսայի միջազգային համբաւին և մասամբ ալ արտաքին վաճառականութեանը։ Երեսուն տարիէ ի վեր Հանրապետութեան և Վատիկանի յարաբերութիւնները խնդրոյ առարկայ կ'ըլլան երեսփոխանական ժողովին մէջ, բայց մինչ ցարդ քոնքորտան խզելու մտադիր մեծամասնութիւն մը չէ գոյացած։ Ուրեմն պէտք է տեսնել թէ արդեօք ո՞րպիսի միջոցներու պիտի դիմէ Մ. Բայլօ—իմաստասէր նախարարը—պիւտճէին անկութեան արմատական լուծում մը տալու համար։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԽԱՐԻՃԻՅԵԼ

ԼՕՆՏՐԱՏԱՆ չէ քիւէն պիր թէլէկրաֆնամէտ կէօրէ. եվվէլքի կիւն հէյնէթը վիւքէլա՝ Ինկիլիթէրա գրբալը հաշվեթլու իտուարտ հաղրէթլէրիրինին թահթը բիաէթինտէ օլարագ իթթիմա խոուպ Աֆրիգայի ճինուպի մուհարէպէսի հագգընտա միւղաքէրաթը մուհիմմէ իթրասը իլէ իլթիղալ էյլէմիշ տիր։

«Սթանտարտ» կազէթասը՝ հէյնէթը վիւքէլանին պիր գաչ կիւնտէն պէրի հէր կիւն իթթիմա իլէ, մուհարէպէէ պիր ան էվվէլ նիհանէթի վերիլմէսի իչուն, իթթիհատը լաբամ կէլէն թէտապիր հագգընտա, միւղաքէրէ էթմէքտէ օլտուղունը եաքընօր։

ԻՐԼԱՆՏԱ ատասընտա քեաեին Գօրգ չէհրինտէ քիւշատ իսիլէեէք զըրտաթ սէրկիսինէ տահր՝ թապ օլուշան բրօկրամ մահէլլի չէպէնտէրլիեինտէն թիճարէթ վէ նաֆիա նէգարէթինէ իրսալ իսիլմիշ տիր։

ՏԷՎԼԷԹԼԷՐ ՎԷ ԶԻՆ «Սթանտարտ» կազէթասընին Մօսգուա մուխասիրինտէն։ Ասիրէն Մանչուրիի ասքերի գումանտանլըղընտա պուլունմուշ օլան մէնէրալ Մարվիթաքի՝ Մօսգուա կազէթաճիլէրինտէն պիրի իլէ միւլագատ իթթիհէ սրբատա, մէղքիւր մէմլէքէթ ավալընա տահր պազը էֆքեար վէ միաթաքթ ատրմէեան էյլէեէրէք ատմիշ տիր քի, «Մանչուրիատ կէչիրտիեիմ միւտէթէէ եանընտա իլմը թապագաթ իւլ արզ ուլէմասընտան պիրինի պուլունտուրտում։ Մուսախլէչինին բաբօրլարընա պագըլանագ օլուրսա, Մանչուրի գըթասընտա պլթուն, տէմիր, պագը, նէֆթ մատէնլէրի սօն տերէճէ պօլ տը։ Մէմլէքէթին արզ իթթիհի պու թապտի սերվէթէն՝ Ռուսիա հիւքիւմէթինին իսթիֆատ իտուպ իթմէեէճէհի մէսէլէսի պիր ազ շիւսկիլի տիր։

Մանչուրինին սիհատի ահվալընա կէլինճէ, Զինլիլէր՝ քէմալը սուլհվէ միւսպէթթէլ սանաեիէ մէյեալ իսէլէր տէ, հիչ ումսլամտրգ պիր զէմանտա չիտաէթ կէօսթէրմէեէ պաչլաճօրլար։

Նիզամտրզ էն ճիւզի պիր հալ վէ հարէքէթէ գարչու միւսամանա իսիլէճէք օլուրսա, մէմլէքէթին սուլհ վէ միւսալէմէթի թէքրար թէհլիքէլի պիր հալ ալա պիլիր։

Նիզամտրզ հէր պիր հարէքէթէ գարչու՝ չիտէթլի իտարէի էօրֆիյէ իլան իսիլէրէք, եաթընտրրլմագ լազըմ տը։»

Եճենէպիլէրին Մանչուրիտէ սերպէսթճէ կէպմէէրինէ միւսաատ օլունտուղունտան տօլաեը, Ռուս կազէթաչարը չիքեաեէթ իթմէքտէ տիրէր, պանսուսուս ճաքոնեալրարտան պիր չօղը պիրէր պէհանէթ իլէ ագսամ չարգտա Ռուս էրաղիսինի տէվրու թէմտաղ իթմէքտէ իսիլէր։

Ճաքոնեալրարը էլէրինտէ պիրէր ֆօֆօկրաֆ ալէթի պուլունուպ, մէմլէքէթին էն միհիմմ վէ նաղարը տրգագթա չանան նօգթալարընը՝ չըմէնտրֆէր կէչիտլէրինին էն էհէմմիեէթլի հէրլէրինի, վէ ճիվարտաքի իւքսէք էրազիեի քեամիլէն ըչտիմ քեաղրտարը իւզէրինէ կէչիրմէքտէ, վէ ատէթա մէմլէքէթին խարիթալարընը չէգարմագտա տբրլար։ Ռուս կազէթալարընը պէհանընա կէօրէ, պու Ճաքոնեալրար՝ ասքէրլիք նօգթամ նաղարընտան իգթիդա իտէն մալիմմաթը քեաղտա իւզէրինէ կէչիրմէք իչուն, էրազիեի էօյէմէք իւզրէ պուլունուեօրլար իմիշ։

ԵՈՒՆԱՆԻՍԹԱՆ.— Գրալիչա Օլկա հաղրէթլէրի՝ Ռուսիաեա ազիմէթ վէ ավաէթի էանասընտա, Օսմանը մէմլուրինը թարաֆընտան մաղհար օլտուղու իհթիրամ էսէրլէրինտէն տօլաեը թէչէքքիւր իթմէք իւզրէ, տէրաատէթ Եունան սէֆիրի բրէնս Մավրօգօրտաթօ ճէնապարհը մէմլուր իթմիշ տիր։

—Իթալիանքն Աթինա սէֆիրի տիւք Տուարանա Աթինաեա ավտէթ էթմիշ տիր։

—Բրէնս Գօնսթանթէն իլէ քրէնսէս Սօֆի Ինկիլիթէրա գրալը հաղրէթլէրինին թէթէվվիւհ մէրասիմինտէ հաղը պուլունճագլար տը։

Գրալ հաղրէթլէրինին 7 նոյեմբերէ մուվասէլէթինէ ինթիզար օլունտուղունտան, միւշարիւէյ հաղրէթլէրինի ալմագ իւզրէ «Անֆիթրիթ» սէֆինէսի՝ Վէնէսիկէ վէ Հասսա Թրէսթէէ կէօնտէրիլէճէք տիր։

ՐՈՒՄԱՆԻԱ.—Ռումանիա մալիյէ նէզարէթի մէմուրլարընտան Մ. Անճէլ Գանսամօ՝ գաֆասընա պիր գուրչուն սըգարագ ինթիհար իթմիշ տիր։ Մ. Անճէլին իսթիլասաթա պուլունտուղընա տահր՝ կազէթալար պիր թագըմ նէչրիեաթա պուլունտուգլարընտան, Մանչուրիա էյ պունուն նէթիճէսինէ ինթիզար իսիլիօր։

Կէչէն բէնչէնպէհ կիւնի՝ չէն վէ շաթը պիր հալտէ թաամ իթթիքտէն սօնրա, զէվճէսինին էվտէ պուլունմամասընտան իսթիֆատ իտէրէք մախազէնէ էնմիշ, վէ օրատա մէրթիվէն իւզէրինտէ տուրուպ՝ գաֆասընա պիր ռէվոլվէր սըգարագ օ անտէ վէֆաթ էյլէմիշ տիր։

ՐՈՒՍԻԱ.—Բէթէրսպուրկտա էյթամ ատանուագը մէէմուրլարընին իսթիլասաթ վէ իրթիքասպարը անլաշըլարագ, միւթէճասիրլերի թահթը թէվզրֆա ալընմըշ տը։ Էյթամ էմմանէթինէն 5,000ի միւթէճավիզ բուպպա պիր չօգ տէսիսէլէրէլ էօթէնէ պէրիեէ իգրաղ իսիլմիշ իմիշ։

—Պօէրլերի հիմանէ մագատը իլէ Բէթէրսպուրկտա Ռուսպարա Ֆիլէմէնկիլիէրտէն միւրէքքէպ օլան գումիսինին կէչէնլէրտէ թօբլատը 50,000 ռուպլուզգ իանէեիՊօէրլերէ կէօնտէրտիեինի՝ վէ տիկէր թարաֆտան տահա իանէ թօբլամագտա պուլունտուղունը «Վէսթնիկ» կազէթասը եազըեօր։

ԱԼՄԱՆԻԱ.—«Մակտպուրկը Զայթունկ» կազէթասընին մէվսուգ պիր մէնպատան իսթիհպար իթթիհէ նազարէն, Ալմանիա հիւքիւմէթի՝ հիւքիւմաթը էճենպիյէ իլէ միւնագրտ թիճարի մուահէտէլէրին մէֆռուխիէթինի իլան իթմէեէճէք տիր։ Իչպու մուահէտաթընն մէֆռուխիէթինին իլանընա միեթալլիգ մէվատը մուճիպինճէ, չանէտ մուահէտէի իմզա իտէն տեվէլէթլէրէն պիրի՝ մուահէտէնին խրթամընտան 12 այ եվվէլ թարպիգ իթմէեէճէհի ֆիքրինի իլան իթթիհէ թագտիրտէ՝ գապուլ իսիլէճէք, վէ մէզքիւր հիւքիւմէթլէրտէն հէր հանկըսը՝ մուահէտէրէն պու կիպի պիր ֆիքր վէ արզու կէօսթէրէճէք օլուրսա, օ թարիխտէն իսթիպարէն թիճարի մուահէտէնին հիւքմի պիր սէնէ տահա գալաճագ տը։

Ալմանիա հիւքիւմէթի իլէ Ինկիլիթէրա հիւքիւմէթի արասընտա միւնագրտ թիճարի մուահէտէ՝ պիր սէնէ տահա թէմտիտ իսիլմիշտիր։

ՍՎԷՃՆՈՐՎԷՃ.— Կէչէնլէրտէ պիր Ռուս զըրկըսընտան Սվէճ սահիլիտէ պիր գաչ զապիթ չըգարագ, պիր մուհարէպէ զուհուր իթթիհի թագտիրտէ, Ռուս ասքէրլերինին գարատա չըգապիմէսի իչուն, միւնասիպ պիր մահալ թահին իթմէք իւզրէ, պազը թէտգիգաթտա պուլունմուշլար տը։ Սվէճ հիւքիւմէթի՝ սէվսիրլինին թահքիմի իչուն, պազը թէտապիր իթթիհաղ իտէճէք տիր։ Ռուս զապթանընը իչպու հարաքէթի՝ Սթօգհօլմ չէհրինտէ խայը տէտի գօտուեի մուճիպ օլմուշ տը։

ՊԵԼՃԻԳԻՍ.— Կան չէհրի գուրպինտէ տէմիր եօլու պէքճիլէրինէն պիրինին օղլու՝ Թրէնին կէչէճէհի սրբատա, բալար արասընտա կէզինմէքտէ օլտուղու ճիհէթլէ, բէտտրի քէնարխինի օրատան չէքմէք իչուն գօշմուշ իսէ տէ, տէմիր եօլանտան չըգաճաղը էսնատա, աեաղը գամըշ վէ եըլաբրըմ սիբրաթը իլէ կէչէն թրէն՝ հէր իքսինի տէ չիյնէմիշ տիր։

«Սթանտարտ» կազէթասընին Պէրլին մուխասպիրի՝ չէքէր իիրաաթընտա իքամիյէ վերէն հիւքիւմէթլէր՝ պուխուսուսա տահր ատա օլունանագ գանֆէրանսա իչթիրագ էյլէեէճէլլերինի տահա սուրէթը գաթիյէէտ պիլտիրմէմիշ օլտուգլարընտան, մէզքիւր գանֆէրանսընը ատա թարիխի տահա մալիւմ օլմասընը իչար էյլէմիշ տիր։

ՍՎԻԶՐԱ.— Պու սէնէ Սվիչրա բարլամէնթասընտա միւղաքէրէ օլունանագ գանուն լահիհալարընը էն միհիմմ մատտէի՝ ասքերի թալիմաթնամէսինին պիր գաթ տահա տէհլէթլի օլմասընա միւթէալլիգ օլան մատտէսի տիր։

ԵԷՆԻՄԱՆԶՈՒՐԻ ՄՈՒՀԱԷՏԵՍԻ.— Շանկհայտան Սթանտարտ» կազէթասընա եազըլարընա կէօրէ, Ռուսիանընն Բէքին սէֆիրի իլէ Զին սուլհ մուրախասը Լի Հունկ Զանկ արասընտա ատտը թէզէքքիւր իսիլմէքտէ պուլունան եէնի Մանչուրի մուահէտէսինտէ, Ռուսիա հիւքիւմէթի՝ Սունկարի նէհրինին չիմալընտա քեաին Հայթունկ-Բիանկ՝ Բիրէն Ֆվէ Լիաօթունկ էեալէթէրինի Զինէ թէրք իտէէեինի պէեան իթմէքտէ, վէ Զին հիւքիւմէթի տահի Շանհայգուան վէ Նիու-Զանկ տէմիր եօլը խաթթընին մուահաֆզասը վատիֆէսինի Ռուսիաեա պրագաճաղընը վատ իսիեօր։

Մէզքիւր մուահէտէնամէ մուճիպինճէ Ռուսիա հիւքիւմէթի Շէնքինկ էեալէթինի պու սէնէ զարֆընտա, Բիրին վէ Հայթունկ Բիանկ էեալէթէրէրի նինհաեէթ իքի սէնէ զարֆընտա թախլիյէ իսէճէք տիր։ Զին հիւքիւմէթի՝ Մուգտնտէ պուլունան ճէնէրալ Ճինկճինին գումանտասը ալթընտա պուլուսթիգիգաթա իպթիտար գըլընմըշ, մուամիլէյէ տէ պունուն նէթիճէսինէ ինթիզար իսիլիօր։

Կէչէն բէնչէնպէհ կիւնի՝ չէն վէ շաթը պիր հալտէ թաամ իթթիքտէն սօնրա, զէվճէսինին էվտէ պուլունմամասընտան իսթիֆատ իտէրէք մախազէնէ էնմիշ, վէ օրատա մէրթիվէն իւզէրինտէ տուրուպ՝ գաֆասընա պիր բէվոլվէր սըգարագ օ անտէ վէֆաթ էյլէմիշ տիր։

ՐՈՒՍԻԱ.—Բէթէրսպուրկտա էյթամ ատանուագը մէէմուրլարընին իսթիլասաթ վէ իրթիքասպարը անլաշըլարագ, միւթէճասիրլերի թահթը թէվզրֆա ալընմըշ տը։ Էյթամ էմմանէթինէն 5,000ի միւթէճավիզ բուպպա պիր չօգ տէսիսէլէրէլ էօթէնէ պէրիեէ իգրաղ իսիլմիշ իմիշ։

—Պօէրլերի հիմանէ մագատը իլէ Բէթէրսպուրկտա Ռուսպարա Ֆիլէմէնկիլիէրտէն միւրէքքէպ օլան գումիսինին կէչէնլէրտէ թօբլատը 50,000 ռուպլուզգ իանէեիՊօէրլերէ կէօնտէրտիեինի՝ վէ տիկէր թարաֆտան տահա իանէ թօբլամագտա պուլունտուղունը «Վէսթնիկ» կազէթասը եազըեօր։

ԱԼՄԱՆԻԱ.—«Մակտպուրկը Զայթունկ» կազէթասընին մէվսուգ պիր մէնպատան իսթիհպար իթթիհէ նազարէն, Ալմանիա հիւքիւմէթի՝ հիւքիւմաթը էճենպիյէ իլէ միւնագրտ թիճարի մուահէտէլէրին մէֆռուխիէթինի իլան իթմէեէճէք տիր։ Իչպու մուահէտաթընն մէֆռուխիէթինին իլանընա միեթալլիգ մէվատը մուճիպինճէ, չանէտ մուահէտէի իմզա իտէն տեվէլէթլէրէն պիրի՝ մուահէտէնին խրթամընտան 12 այ եվվէլ թարպիգ իթմէեէճէհի ֆիքրինի իլան իթթիհի թագտիրտէ՝ գապուլ իսիլէճէք, վէ մէզքիւր հիւքիւմէթլէրտէն հէր հանկըսը՝ մուահէտէրէն պու կիպի պիր ֆիքր վէ արզու կէօսթէրէճէք օլուրսա, օ թարիխտէն իսթիպարէն թիճարի մուահէտէնին հիւքմի պիր սէնէ տահա գալաճագ տը։

Ալմանիա հիւքիւմէթի իլէ Ինկիլիթէրա հիւքիւմէթի արասընտա միւնագրտ թիճարի մուահէտէ՝ պիր սէնէ տահա թէմտիտ իսիլմիշտիր։

ՍՎԷՃՆՈՐՎԷՃ.— Կէչէնլէրտէ պիր Ռուս զըրկըսընտան Սվէճ սահիլիտէ պիր գաչ զապիթ չըգարագ, պիր մուհարէպէ զուհուր իթթիհի թագտիրտէ, Ռուս ասքէրլերինին գարատա չըգապիմէսի իչուն, միւնասիպ պիր մահալ թահին իթմէք իւզրէ, պազը թէտգիգաթտա պուլունմուշլար տը։ Սվէճ հիւքիւմէթի՝ սէվսիրլինին թահքիմի իչուն, պազը թէտապիր իթթիհաղ իտէճէք տիր։ Ռուս զապթանընը իչպու հարաքէթի՝ Սթօգհօլմ չէհրինտէ խայը տէտի գօտուեի մուճիպ օլմուշ տը։

ԵԷՆԻՄԱՆԶՈՒՐԻ ՄՈՒՀԱԷՏԵՍԻ.— Շանկհայտան Սթանտարտ» կազէթասընա եազըլարընա կէօրէ, Ռուսիանընն Բէքին սէֆիրի իլէ Զին սուլհ մուրախասը Լի Հունկ Զանկ արասընտա ատտը թէզէքքիւր իսիլմէքտէ պուլունան եէնի Մանչուրի մուահէտէսինտէ, Ռուսիա հիւքիւմէթի՝ Սունկարի նէհրինին չիմալընտա քեաին Հայթունկ-Բիանկ՝ Բիրէն Ֆվէ Լիաօթունկ էեալէթէրէրինի Զինէ թէրք իտէէեինի պէեան իթմէքտէ, վէ Զին հիւքիւմէթի տահի Շանհայգուան վէ Նիու-Զանկ տէմիր եօլը խաթթընին մուահաֆզասը վատիֆէսինի Ռուսիաեա պրագաճաղընը վատ իսիեօր։

Մէզքիւր մուահէտէնամէ մուճիպինճէ Ռուսիա հիւքիւմէթի Շէնքինկ էեալէթինի պու սէնէ զարֆընտա, Բիրին վէ Հայթունկ Բիանկ էեալէթէրէրի նինհաեէթ իքի սէնէ զարֆընտա թախլիյէ իսէճէք տիր։ Զին հիւքիւմէթի՝ Մուգտնտէ պուլունան ճէնէրալ Ճինկճինին գումանտասը ալթընտա պուլուսթիգիգաթա իպթիտար գըլընմըշ, մուամիլէյէ տէ պունուն նէթիճէսինէ ինթիզար իսիլիօր։

Կէչէն բէնչէնպէհ կիւնի՝ չէն վէ շաթը պիր հալտէ թաամ իթթիքտէն սօնրա, զէվճէսինին էվտէ պուլունմամասընտան իսթիֆատ իտէրէք մախազէնէ էնմիշ, վէ օրատա մէրթիվէն իւզէրինտէ տուրուպ՝ գաֆասընա պիր բէվոլվէր սըգարագ օ անտէ վէֆաթ էյլէմիշ տիր։

ՐՈՒՍԻԱ.—Բէթէրսպուրկտա էյթամ ատանուագը մէէմուրլարընին իսթիլասաթ վէ իրթիքասպարը անլաշըլարագ, միւթէճասիրլերի թահթը թէվզրֆա ալընմըշ տը։ Էյթամ էմմանէթինէն 5,000ի միւթէճավիզ բուպպա պիր չօգ տէսիսէլէրէլ էօթէնէ պէրիեէ իգրաղ իսիլմիշ իմիշ։

—Պօէրլերի հիմանէ մագատը իլէ Բէթէրսպուրկտա Ռուսպարա Ֆիլէմէնկիլիէրտէն միւրէքքէպ օլան գումիսինին կէչէնլէրտէ թօբլատը 50,000 ռուպլուզգ իանէեիՊօէրլերէ կէօնտէրտիեինի՝ վէ տիկէր թարաֆտան տահա իանէ թօբլամագտա պուլունտուղունը «Վէսթնիկ» կազէթասը եազըեօր։

ԱԼՄԱՆԻԱ.—«Մակտպուրկը Զայթունկ» կազէթասընին մէվսուգ պիր մէնպատան իսթիհպար իթթիհէ նազարէն, Ալմանիա հիւքիւմէթի՝ հիւքիւմաթը էճենպիյէ իլէ միւնագրտ թիճարի մուահէտէլէրին մէֆռուխիէթինի իլան իթմէեէճէք տիր։ Իչպու մուահէտաթընն մէֆռուխիէթինին իլանընա միեթալլիգ մէվատը մուճիպինճէ, չանէտ մուահէտէի իմզա իտէն տեվէլէթլէրէն պիրի՝ մուահէտէնին խրթամընտան 12 այ եվվէլ թարպիգ իթմէեէճէհի ֆիքրինի իլան իթթիհի թագտիրտէ՝ գապուլ իսիլէճէք, վէ մէզքիւր հիւքիւմէթլէրտէն հէր հանկըսը՝ մուահէտէրէն պու կիպի պիր ֆիքր վէ արզու կէօսթէրէճէք օլուրսա, օ թարիխտէն իսթիպարէն թիճարի մուահէտէնին հիւքմի պիր սէնէ տահա գալաճագ տը։

Ալմանիա հիւքիւմէթի իլէ Ինկիլիթէրա հիւքիւմէթի արասընտա միւնագրտ թիճարի մուահէտէ՝ պիր սէնէ տահա թէմտիտ իսիլմիշտիր։

ՍՎԷՃՆՈՐՎԷՃ.— Կէչէնլէրտէ պիր Ռուս զըրկըսընտան Սվէճ սահիլիտէ պիր գաչ զապիթ չըգարագ, պիր մուհարէպէ զուհուր իթթիհի թագտիրտէ, Ռուս ասքէրլերինին գարատա չըգապիմէսի իչուն, միւնասիպ պիր մահալ թահին իթմէք իւզրէ, պազը թէտգիգաթտա պուլունմուշլար տը։ Սվէճ հիւքիւմէթի՝ սէվսիրլինին թահքիմի իչուն, պազը թէտապիր իթթիհաղ իտէճէք տիր։ Ռուս զապթանընը իչպու հարաքէթի՝ Սթօգհօլմ չէհրինտէ խայը տէտի գօտուեի մուճիպ օլմուշ տը։

ՊԵԼՃԻԳԻՍ.— Կան չէհրի գուրպինտէ տէմիր եօլու պէքճիլէրինէն պիրինին օղլու՝ Թրէնին կէչէճէհի սրբատա, բալար արասընտա կէզինմէքտէ օլտուղու ճիհէթլէ, բէտտրի քէնարխինի օրատան չէքմէք իչուն գօշմուշ իսէ տէ, տէմիր եօլանտան չըգաճաղը էսնատա, աեաղը գամըշ վէ եըլաբրըմ սիբրաթը իլէ կէչէն թրէն՝ հէր իքսինի տէ չիյնէմիշ տիր։

«Սթանտարտ» կազէթասընին Պէրլին մուխասպիրի՝ չէքէր իիրաաթընտա իքամիյէ վերէն հիւքիւմէթլէր՝ պուխուսուսա տահր ատա օլունանագ գանֆէրանսա իչթիրագ էյլէեէճէլլերինի տահա սուրէթը գաթիյէէտ պիլտիրմէմիշ օլտուգլարընտան, մէզքիւր գանֆէրանսընը ատա թարիխի տահա մալիւմ օլմասընը իչար էյլէմիշ տիր։

ՍՎԻԶՐԱ.— Պու սէնէ Սվիչրա բարլամէնթասընտա միւղաքէրէ օլունանագ գանուն լահիհալարընը էն միհիմմ մատտէի՝ ասքերի թալիմաթնամէսինին պիր գաթ տահա տէհլէթլի օլմասընա միւթէալլիգ օլան մատտէսի տիր։

ԵԷՆԻՄԱՆԶՈՒՐԻ ՄՈՒՀԱԷՏԵՍԻ.— Շանկհայտան Սթանտարտ» կազէթասընա եազըլարընա կէօրէ, Ռուսիանընն Բէքին սէֆիրի իլէ Զին սուլհ մուրախասը Լի Հունկ Զանկ արասընտա ատտը թէզէքքիւր իսիլմէքտէ պուլունան եէնի Մանչուրի մուահէտէսինտէ, Ռուսիա հիւքիւմէթի՝ Սունկարի նէհրինին չիմալընտա քեաին Հայթունկ-Բիանկ՝ Բիրէն Ֆվէ Լիաօթունկ էեալէթէրէրինի Զինէ թէրք իտէէեինի պէեան իթմէքտէ, վէ Զին հիւքիւմէթի տահի Շանհայգուան վէ Նիու-Զանկ տէմիր եօլը խաթթընին մուահաֆզասը վատիֆէսինի Ռուսիաեա պրագաճաղընը վատ իսիեօր։

Մէզքիւր մուահէտէնամէ մուճիպինճէ Ռուսիա հիւքիւմէթի Շէնքինկ էեալէթինի պու սէնէ զարֆընտա, Բիրին վէ Հայթունկ Բիանկ էեալէթէրէրի նինհաեէթ իքի սէնէ զարֆընտա թախլիյէ իսէճէք տիր։ Զին հիւքիւմէթի՝ Մուգտնտէ պուլունան ճէնէրալ Ճինկճինին գումանտասը ալթընտա պուլուսթիգիգաթա իպթիտար գըլընմըշ, մուամիլէյէ տէ պունուն նէթիճէսինէ ինթիզար իսիլիօր։

Կէչէն բէնչէնպէհ կիւնի՝ չէն վէ շաթը պիր հալտէ թաամ իթթիքտէն սօնրա, զէվճէսինին էվտէ պուլունմամասընտան իսթիֆատ իտէրէք մախազէնէ էնմիշ, վէ օրատա մէրթիվէն իւզէրինտէ տուրուպ՝ գաֆասընա պիր բէվոլվէր սըգարագ օ անտէ վէֆաթ էյլէմիշ տիր։

ՐՈՒՍԻ

քին վէ Պէրպէր արասընտա եէնի պիր խաթթ ինչա օլունաճաղընտան տախի պանա օլունուեօր։

ՆԻՒԵՕՐԿ ՀԷՐԱԼՏ կաղէթասը սահիպի Մ. Կօրտոն Պէնէթ՝ Լէսէսթրաթ եաթը իլէ Սիւէիշէ կէլմիշ տիր։

ԳՈՒԶԵՈՒՆՃՈՒԳՏԱ Մուսէվի գապրիսթանընա տէֆն օլունան էօլիւլէր իչուն, թէճիզ վէ թէքֆինինէ հէր գաչ ղրուշ մասրաֆ օլուրսա, պունուն եիւզէ 35ի նիսպէթինտէ ագչէ վէրիլմէտիքճէ, մէզբիւր մահալլէ մուսթար վէ միւթէվէլլի վէ քեահեա վէ մէզարթելարը թարաֆընտան էօլիւլէրին տէֆինէ գարշը գօնուլսուղը պէեանըլա, մէրգումլար հագգընտա չիքեաեէթ իսթիմիշ տիր։

ՃԻՆԱԵԷԹ.— Շիշլիտէ նըզամիյէ գարաղօլխանէսի ճիվարընտա սաքին իթալիա թէպասընտան պօեաճը Մ. Բասգա՝ էվվէլքի ագշամ պաղչէսան Եուսուֆը չիֆթէ թիֆէնկի գուրշունը իլէ ճէրհ էյլէմիշ վէ Եուսուֆ՝ պիր ազ ասնրա վէֆաթ իթմիշ տիր։ Գաթիլ թութուլմուշ տըր։

—Նէչէթ էֆէնտի իսմինտէ պիրի՝ սէրիսօ օլտուղու հալտէ, Խասքէօյտէ Եաշօվանընդ գահվէխանէսինէ կիտէրէք, գամասընը չէքէր վէ գահվէյէ պուլունանլարա սէօեէր սանար, Եաշօվանընդն արգասաչլարը տա Նէչէթ էֆէնտիեի թէչիլքէլի սուրէթատ ճէրհ իտէրլէր։ Ճարիչէր թութուլմուշ տըր։

ՍՐԳԻՍՊԱՆ սէֆիրիճէչէրալ Կրուիչ էֆնապլարը իլէ Սուրիա բաթրիկի բիւթպէթլու էֆէնտի հազրէթլէրի վէ Եունան սէֆարէթի թէրճէմանը Մ. Լակուտաքիս չէրիմիզտէ պուլունան Գուտսոը Շերլիֆ բաթրիգը հազրէթլէրինի զիեարէթ իթմիշլէր տիր։

—Պու կիւն էօյլէ իւսթիւ՝ միշարիլէյ բաթրիգ էֆ. հազրէթլէրի՝ ռէֆագաթլընտա Լօկոթէթ պէյ էֆ. հազրէթլէրի պուլունտուղը հալտէ, Խաքիբաեը Շահանէեէ արզը ուպուտիյէեթ իթմէք իւզրէ, մապէյնը Հիմաեուսը ճէնապը Միւլիւքեանէեէ կիթմիշ վէ պիլ վասթա իլթիֆաթը Սէնիյեէեէ մազնար պույրուլմուշ տըր։

Հէր նէ գատար տիւնքի նիւսխէմիզտէ ֆէխմամէթլու բրէնս Ատալպէրթ ճէնապպարընը չէհրիմիզտէն պու կիւն հարէքէթ իսէեէթի եազըլմըշ իսթ տէ, միշարիլէյ՝ հարէքէթլէրի եարընա թէեխիր իթմիշ տիր։

ՇԷՀՐԻՄԻԶՏԷ պուլունան Ալման մէքթէպլէրի թալէպէսինէն 400 քիշի տիւն Շարլօթ սէֆիսէսին զիեարէթ իթմիշլէր տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Բաղաք. Ժողովը, ինչպէս գրած էինք, գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ, բայց ի յարգանս իր հանգուցեալ Ամենապատ Յարութիւն փաշա Տատեանի, դադրեցուց իր նիստը. Ս. Նախագահը «Հոգւոյ»ը արտասանեց՝ որուն ունկնդրեցին ներկաները յոտնկայս։ Յետոյ Վահ. Ստեփան փաշա և Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, իրենց կարգին, խօսք առնելով՝ յիշեցին այն ծառայութիւնները ու աշխատութիւնները զոր իրենց հանգուցեալ ատենապետը մատուցած էր Ազգին վարչական շրջանակներուն վրայ, և ցաւակցաբար յարգական դրուատիքներ նուիրեցին անոր յիշատակին, որոնց ներկաները ձայնակցեցան։ Հոսկ ապա ժողովը վերջացաւ՝ Ս. Պատրիարքին օրհնութիւններովն ու բարեմաղթութիւններովը։

—Կրօն. Ժողովն ալ, երեքշաբթի օրը նիստ չէ ըներ ոչ թէ անդամներու մեծամամութեան բացակայութեան պատճառով, ինչպէս գրուած էր, հապա գումարուեր, այլ նիստը դադրեցուցեր է՝ Ս. Նախագահին «Հոգւոյոյ»ը՝ հանգուցեալ Տատեան փաշայի յիշատակին ուղղուած։

—Ուսումն. Խորհուրդը ևս երէկ գումարուելով յոտնկայս ցաւակցութիւն յայտնելէ ետքը հանգուցեալ Տատեան փաշայի յիշատակին, փակեց իր նիստը։

—Պօյաճը գիւղի քարոզիչ Էմմանուէլ Վ. Պալեան, ակէ առաջ իբր Հայ Հռոմէական վարդապետ Պրուսա գտնուած միջոցին՝ տեղւոյն Հայ Հռոմէականաց առաջնորդ Ճամճեան Գերապատուին հետ հաշուական խնդիր մը ունէր, որ տակաւին վերջնական կարգադրութիւն մը չէ գտեր, հակառակ Պրուսայի առաջնորդ Արշարունի եպիսկոպոսի այս մասին ըրած դիմումներուն։ հակառակ յիշեալ վարդապետին կրօն. Ժողովին առջեւ ալ քանիցս տրուած բացատրութիւններուն։ Արդ, կը լսենք թէ Ճամճեան Գեր. կը պատրաստուի Պոլիս գալու՝ այդ խնդրոյն նըկատմամբ վերջնական կարգադրութեան մը յանգելու։

—Բուռսէյի Հիսարի աղգայիններէն ոմանք հետեւելով իրենց դրացի Պօյաճը գիւղցիներուն օրինակին, Մասնախումբ մը կազմեր են՝ իրենց գիւղին գերեզմանոցին որմնափակութեան ձեռնարկելու համար։

—Կովկասի նախկին փոխարքայ Միխայիլ Նիքոլայէվիչ է որդի մեծ դուքսերը, որոնք Թիֆլիս կը գտնուին այս պահուս՝ Կովկասեան Ցուցահանդէսին համար, Սեպտ. 28ին Վանքին եկեղեցին այցելեր են։

—Դիմիտ կը գրեն թէ Առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս Տպիսկ. Ցովակիմեան Վարագայ Խաչին Արմաշու վանքը այցելելով՝ Վանահայր Տ. Եղիշէ եպիսկ. Դուրեանէ, ինչպէս նաև բոլոր դպրեվանքցիներէն սիրով և ողջագուրանքներով հիւրընկալուեր է։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամ Պօղոս էֆ. Էնքսէրճեան մէկ քանի շաբաթներէ ի վեր կը տառապի շնչափողի տապէ մը որ ասկէ իբր տասն օր առաջ ծանր հանգամանք մը ստացաւ, շնչառութիւնն արգիլելու աստիճան սաստկութեամբ։

Կոկորդի և շնչառական գործարաններու մասնագէտ Տօքթ. Թաբթա հիւանդին վիճակը քննելով անմիջապէս ծակ մը բացաւ շնչափողին վրայ և արծաթեայ փոքրիկ խողովակ մը անցուց ուրկէ կ'ընէ հիւանդը, հիմա, շնչառութիւնը։

Պօղոս էֆէնտիի առողջական վիճակը գոհացուցիչ է հիմա, ոտքի վրայ կը պտտի տան մէջ, կանոնաւորաբար կ'ուտէ և կը ծխէ իսկ, միայն՝ չկրնար խօսիլ։ Տօքթ. Թաբթա երկրորդ գործողութիւն մը ևս պիտի ընէ ի մօտոյ, ուրկէ ետք միայն պիտի կարենայ խօսիլ հիւանդը։

Այս ուրախալի տեղեկութիւնները կը հաղորդենք, վստահ ըլլալով որ ուրախութեամբ պիտի կարդան էնքսէրճեան էֆէնտիի բարեկամներն ու համակրողները, որոնք բազմաթիւ են։

Ամէն դասակարգէ բարեկամք հիւանդատեսի կ'երթան, որոնց հետ նշանացի կը տեսակցի յարգելի հիւանդը։ Մայր Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ դիւանն երեկ այցելեց հիւանդին։

—Զմիւռնիոյ գրուած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ տեղւոյն հայ գաղթականութիւնը, որ ինքն ալ իր կարգին մաս կը կազմէ ածխահանքերու շահագործման համար հոն գիմող Յոյներու և Եւրոպացիներու գաղթականութեանց, իսպառ զուրկ կը գտնուի կրօնական, կրթական և բարոյական պահանջմանց գոհացումներէ։ Պարթընէ քահանայի մը երբեմնակի այցելութիւնները չատ հազուադէպ դարձեր են հիմա։ Ազգայիններէ ոմանք պէսքը զգացեր են մատուռի մը, քահանայի մը և ուսուցչի մը, բայց չատեր, գըլխաւորաբար ջոջերը, կը հակառակին ասոր՝ առարկելով թէ մատուռի հարկ չեն տեսներ՝ ցորչափ յոյն և լատին կղերները զիրենք սիրով կ'ողջունեն։ Գալով դպրոցին և ուսուցչէն, ասոնք ալ աւելորդ կը սեպեն, քանի որ Յոյներու և ֆրէնկներու վարժարանները պատրաստ կան՝ իրենց տղոց համար։ Նամակագիրը կ'ըսէ թէ՝ գաղթականութիւնը չատ բան կը սուժէ այդ ջոջերուն երեսէն, թէ՝ բարոյապէս և թէ հոգեւորապէս։ Օտար ամուսնութիւնները հետզհետէ կը բազմապատկուին, օր մը Իտալացիի, օր մը Յոյնի հետ։ և Հայերը այսպէս օր ըստ օրէ կը մերկանան իրենց իսկատիպ բարքերէն և սովորութիւններէն։ Յոյն և Աւոմէնիանէ կղերները տեսնելով Հայերու անհովիւ վիճակը, պատեհ առիթը կը համարին իրենց հաւատոյն գործելու միջոց։ Նամակագիրը հուսկ յետոյ կ'եզրակացնէ թէ՝ Զմիւռնիոյ, իբր վաճառական հաւանանգիստ ածխահանքի, հեղհեղէ զարգացման և բազմամարդութեան ճամբուն մէջ է, և հարկ անհրաժեշտ կը տեսնէ հոգեւոր ընդհանուր մատակարարութիւն մը և դպրոցի մը գոյութիւնը։

—Ս. Հայրապետը՝ Պարսկաստանի և Հնդկաստանի նորընտիր առաջնորդ Տ. Սահակ Եպիսկ. Այվազեանի յանձնել տուաւ Կաթողիկոսական կոնդակը որ կը հաստատէ անոր նոր պաշտօնը։

—Նորէն Ս. Հայրապետը օրհնութեան կոնդակ տուաւ Պագուցի Պ. Պ. Մ. Արամեանցի և Մելիքեանցի, որոնք 5500 ոսկիի չափ գումար մը հանգանակեր են Մայր Աթոռի վարժարանին վերաշինութեան հարար։

—Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ Եպիսկ. Ճէվահիրճեան, և Ս. գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան երէկ Ֆէնէրի Ցունաց Պատրիարքարանը երթալով՝ Ս. Պատրիարքին անուանով բարի գալուստ մաղթեցին Երուսաղէմի Ցունաց Ս. Պատրիարքին։

Զեռնհաս անձնաւորութիւն մը կը գրէ մեզի.

ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Նպաստից Ցանձնաժողովին ամսոյս 2/15 երեքշաբթի օրուան նիստը կարդացի «Մանզումէ»ի մէջ։ Այս նիստին մէջ առաջարկութիւն մը եղած է Նպաստից Ցանձնաժողովին՝ ծխախոտի Թուղթի մենաշնորհ մը ստանալու Որբանոցներու համար, և այդ առաջարկութիւնը մերժուեր է, որովհետեւ Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի հաստատին կը վնասէ։ Մեծ ճշմարտութիւն մըն է այս։ Խոնարհաբար պիտի առաջարկեմ Նպաստից Ցանձնաժողովին որպէսզի Օձանի մենաշնորհ մը ստանայ, ու մեծապէս կը յուսամ թէ չատ լաւ յաջողութիւն կը գտնէ, որովհետեւ օճառը ամէն հասակէ անձ կը գործածէ և անոր սպառումը ծխախոտի Թուղթէ չատ աւելի կ'ըլլայ։ Երեւակայեցէք 5—10 հոգիէ բաղկացած ընտանիքի մը գործածած օճառը՝ մանաւանդ երբ բաղդատէք շաբաթական կամ ամսական լուացքի ժամանակ։ Բան խս, նախ պէտք է պարզ տնային օճառի շինութեան սկսիլ, ու յետոյ զարդարանքի (հոտաւէտ) և այլն։ Իսկ գալով դրամագլուխի մասին, անոր համար ալ կ'առաջարկեմ թատերական երեկոյթ մը կամ նուագահանդէս մը՝ բայց ոչ պարահանդէս։

ԶՈՐՐՈՐԴ ԵՐԵՍԸ

Այսօր եւս, ինչպէս երեք շաբաթէ ի վեր, մեր շաբաթ օրուան յատուկ թիւը կը հրատարակենք՝ չորրորդ երեսը ամբողջովին նիւթերով գրաւել տալով։

ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՔ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՈՒՑ ԿԵՍԱՐԻՈՅ

27. Կարապետ Ս. Սեղբոսեան— Կեսարիոյ Թալաց գիւղէն, Դէորդ Էսաեան Սան, շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանի, այժմ գրագրի պաշտօն կը վարէ պատուաւոր վաճառական մը մէջ յ'Ամանա։

28. Սարգիս Ց. Արզումանեան — Սեբաստիոյ Կէմէրէկ գիւղէն, Դէորդ Էսաեան Սան, շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանի, այժմ օգնական դասատուի պաշտօնով կը գտնուի Կեսարիոյ Կիւմիւշեան վարժարանին մէջ։

29. Յակոբ Թապիսկան— Կեսարիոյ Կէրմէր գիւղացի, թոշակաւորաց կարգէն, շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանի, սա՝ Մէրսին առեւտրական ասպարէզ մտած էր, բայց քանի մը տարի առաջ Մէրսինի մէջ վախճանեցաւ ի մեծ արտմութիւն մեզ և իր ծնողաց։

30. Սիրական Ն. Խաչատէրեան— Կեսարիոյ Թալաս գիւղացի, թոշակաւորաց կարգէն. շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանի. սա առեւտրական ասպարէզ մտաւ նախ յէնգարէ և ապա յիզմիր՝ ուր կը գտնուի ցարդ։

31, Աբէլ Բ. Կիւլպէնկեան— Կեսարիոյ Թալաս գիւղաքաղաքէն. թոշակաւորած կարգէն, շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանի չորս տարիներէ ի վեր ի Կ. Պոլիս Կայսերական բժշկական վարժարանին մէջ կը հետեւի բժշկութեան և կը կարծենք թէ յառաջիկայ տարի իր ընթացքը պիտի աւարտէ։

32. Մատաս Ց. Զարդարեան— Կեսարիոյ Իվէրէկ գիւղէն, ժառանգաւորաց կարգէն, շրջանաւարտ 1899-1900 տարեշրջանի, որ ըստ իւր ուխտին վարպետ ձեռնադրուեցաւ Տրդատ անուամբ ի միաբանութիւն Ս. Վանուցս, ուր կը մնայ ցարդ, և դասատուութեան պաշտօն կը վարէ Վանուցս վարժարանին մէջ։

33. Կարապետ Միսաէրեան— Կեսարիոյ Էֆքէրէ գիւղէն, և թոշակաւորաց կարգէն, շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանի, անմիջապէս անցեալ տարի գնաց Պէյրութ, և քննութիւն տալով մտաւ Գաղղ. գիշկական վարժարանին մէջ, ուր կը հետեւի բժշկութեան։

34. Մկրտիչ Ն. Քէչեան— Կեսարիոյ Կէրմէր գիւղացի, թոշակաւորաց կարգէն, շրջանաւարտ 1900-1901 ներկայ տարեշրջանին, որ Պէյրութ գնաց այս օրերս, հոն Գաղղ. վարժարանին մէջ բժշկութեան հետեւելու համար։

35 Ստեփան. Բ. Թապիսեան— Կեսարիոյ Կէրմիր գիւղացի և թոշակաւորաց կարգէն, շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանի, այս ամիս Պէյրութ գընաց, նոյն վարժարանին մէջ բժշկութեան հետեւելու համար։

36. Սուրէն Ց. Նշանեան,— Կեսարիոյ Կէրմէր գիւղացի և թոշակաւորաց կարգէն, շրջանաւարտ եղաւ այս տարեշրջանին, և այժմ օգնական դասատուութեան պաշտօն կը վարէ վանուցս վարժարանին մէջ։

37. Երուանդ Ց. Գազդազեան — Կեսարացի, որբերու կարգէն, շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանի, պիտի զբաղի վաճառականութեամբ։

38. Հայկ Ս. Սեղբոսեան— Կեսարիոյ Թալաս գիւղացի, որբերու կարգէն և սան Ազն. Միրզան էֆ. Սրիկեանի որ ի Կ. Պոլիս, շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանին, օգնական դասատու կարգուեցաւ Թալասի վարի թաղի Խուպէսէրեան վարժարանին։

39. Կարապետ Տ. Ց. Մըսըրլեան— Կեսարիոյ Թալաս գիւղացի, որբերու դասէն, շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանի։ Սա ևս Կեսարիոյ Կիւմիւշեան վարժարանին օգնական դասատուութեան ընդունուեցաւ։

40. Սարգիս Կ. Հինդլեան— Կեսարիոյ Թալաս գիւղացի, որբերու կարգէն, շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանին օգնական դասատուութեան ընդունուեցաւ Թալասու Վերին թաղի Վարդ Պատրիկեան վարժարանին մէջ։

41. Նազարէթ Ս. Ասլանեան — Կեսարացի, որբերու կարգէն, շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանի, ընդունեց երրորդ կարգի վկայական։ Արհեստի պիտի մը պիտի հետեւի։

42. Սահակ Մ. Մալխասեան— Կեսարացի, որբերու կարգէն, շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանի, ընդունած է երրորդ կարգի վկայական, Կեսարիոյ մէջ առեւտրական գործի սկսած է։

43. Խաչատուր Կ. Լօրտիկեան — Կեսարացի, որբերու կարգէն, շրջանաւարտ նոյն տարեշրջանի, ընդունած է երրորդ կարգի վկայական։

Ինչպէս վերն ալ յիշատակեցինք, Գէորգ Էսաեան Սանէրու եօթն տարուան ամբողջ ծախքերն, 1020 լիրայ օսմանեան, ինքնաբերաբար նուիրեցին, յանուն և ի յիշատակ իրենց Ազն. հանգուցեալ հօր Գէորգ Էսաեանի, քնիկ Կեսարացի, Ց. Մ. Էսաեան Հարազատ։

Վարժարանիս կեսարացի աշակերտներն են նաեւ հետեւեալք.

1. Յովհաննէս Պ. Թիւրապեան — Թալասցի, թոշակաւորաց կարգէն, այժմ կը գտնուի Հալէպ, ուր կը զբաղի պանտրով, և նաև պատուակալ թարգման է տեղւոյն հիւպատոսին։

2. Արմենակ Ց. Բեհնեեան— Կեսարացի, թոշակաւորաց կարգէն, այժմ պատուաւոր վաճառական է ի Պէյրութ։

3. Յարութիւն Տ. Գ. Սկլեան — Թալասցի, թոշակաւորաց կարգէն, այժմ Սմերիկա կը գտնուի, ուր Վերհոնդի համալսարանին մէջ, ելեկտրականութեան մասնաճիւղը ուսանելով, այս տարի Հարվըդ գնաց իր ուսումն կատարելագործելու։

4, Վահան Ց. Բեհնեեան— Կեսարացի, թոշակաւորաց կարգէն, այժմ սեղանաւոր է ի Կեսարիա։

5. Յակոբ Զ. Խաչատեան— Կէրմիրցի, թոշակաւորաց կարգէն, Վիճակիս թեմերէն Ագսէրայ քաղաքը մեծ յաջողութեամբ դասատուութեան պաշտօն վարելէ ետք, այս տարի եկաւ իւր ծնողավայրը՝ ուր դասատու կարգուեցաւ տեղւոյն ազգ. վարժարանին,

6. Բարսեղ Պ. Իսպէչէրեան— Կեսարացի, թոշակաւոր, այժմ վաճառականութեամբ կը զբաղի Յանկերի մէջ։

7. Աբրահամ Թ. Քէօրհաճեան — Թալասցի, թոշակաւորաց կարգէն, այժմ Մարսիլիա գրագիր և պաշտօնեայ է Կիւլպէնկեան վաճառատան մէջ։

Անհաւասիկ այսչափ են մեր վարժարանին արդիւնքը, ո'րչափ համեստ թէև, բայց այնչափ ալ ուրախաւէտ է մեզ համար,

Առաջնորդ Հայոց Կեսարիոյ
ՏՐԴԱՏ ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԵԱՆ

1901 Սեպտ. 10 Կեսարիա

Մէջէնէյէն բաժանորդ գրուելի փափաքողներ, թող հաճին դիմել Սթամբօլ փողոց Ջրավանառ Յակոբ աղայի ուրկէ կրնան բաժանորդագրուիլ։ Թերթերը միշտ պիտի ֆատանան առաջին թրէնով։

ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ

Դաշնակցութեան Նախակրթարանի

ՀԱՄԱԿԵՑԻՐՈՆ ՄԵԹՈՏՈՎ

Կ'ուսուցանէ Բարոյաբանութիւն, Բաղդատական կրթաբանութիւն, Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, Թուաբանութիւն, Դիտութիւններ և Մայրենի լեզու։

Դպրոցական նոր տարեշրջանի առթիւ կը յանձնարարենք այս նոր ու կարեւոր ձեռնարկը որուն չնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ գործադրել միջնակարգ ծրագիր և ժամանակացոյց։

Տան ամսական համար 10 պռնկ

Բաժանորդագին

Տաճկաստանի համար 25 ղրուշ
Արտասահմանի համար 8 ֆր. (3 ռբլ.)

Դիմել հրատարակչին՝ հետեւեալ հասցէով.

ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ, Խօրասանճեան խան
Սէրէտէ, կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱՍԸ

BOURSE DE PARIS

ՊՈՒ ԿԻՃԷՔԻ

Հոկտեմբեր 25, 1901

le 25 octobre

Ֆրանսայ էսհամը	(3% Français)	100.27
Ռէժի	(Tab. Turcs)	309
Գօնսոլիտ.	(R. Turque D.)	23.60
Շըմէնտրֆէր	(Lots Turcs)	98.75
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	514
Թրանսվալ	(Transvaal)	77.

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ԱԳՇԱՄՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ՐՕՄԱ, 24 Հոկտ.— Բարա հազրէթլէրինին Բէքինտէ պիր սէֆիր պուլունուրմադ իւզրէ, լազմ կէլէնէրլէ մուխապէրթա կիրիշմիշ օլտուղունը «Բաթրի» կաղէթասը եազըիօր։

—Մարքի տը Բիւտինինին Իթալիա խարիճիյէ նազիրը Մ. Բրինէթթի էէրինէ թաեին օլունաճաղը մէվսուզէն խապէր վէրիլմիշ տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.—Բրէնս Զինկէն Զէն ափէլի իմբէրաթօրիսինի իսթիդպալ իթմէք իւզրէ, Դայֆօնգոեա մութէվէճիճէն հարէքէթ էյլէտիսի իչար օլունուեօր։

—Գրալ Էտուարտ հազրէթլէրի՝ Լօրտ Սալիզպուրի իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր։

ԲԱՐԻՍ.—Մանչուրինին իւչ այ տահա Բուսիանէն թանթը իշղալիճեէ գալմասընա տարի եէնի պիր մուգավէլէ ագտ օլունտուղը՝ Բէքինէն պիլտիրիլիեօր։

—Ավսթրիա խարիճիյէ նազիրընէն գաֆմ բէտերի բրէնս Եօվակիմ վէֆաթ իթմիշ տիր։

ՆԻՒԵՕՈԳ.—Մանիլասան (Ֆիլիբին) ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, իղթիշաշ թէվասսու խտեօր։ Բէիս Բուզվէլթ՝ եազընտա եէնի ասքէր կէօնտէրիճէ տիր։

ՊՐԻՏՈՒՍԷԼ.— Գօնկո հիւքիւմէթի՝ 1400 քիլմ. ուզունուզունտա պիր տէմիր եօլու եարմագ իչուն, լազմ կէլէն իսթիդրազը ագտ իթմէք իւզրէ, եազընտա միւղաքէրաթա պաչլանագ տը։

ՋԷՔԻՆԷ.—Բրէնս Նիգոլա հազրէթլէրի՝ Սըրպիսթան սէֆիրինը գաղուլ իթմէք իւզրէ, Զէթինէեէ ավտէթ էյլէմիշ տիր

ԲԷԹԷՐՄՊՈՒՐԳ.— Բուսիա խանէտանը իմբէրաթօրիսի ազասընտան Կրան տիւք Միխայէլ Նիգոլաեէվիչ՝ մէմսիլիքը էնէպիյէեէ կիթմիշ տիր։ Միւշարիէյէ Կրան տիւք՝ Վիէննա. Տրէդտ վէ Լօնտրա չէբիրլէրինի զիեարէթ իտէճէք տիր։

ՎԻԷՆՆԱ.— «Գօրէսպօնտանս Բիւրէթիդ» կաղէթասը՝ Կրան տիւք Միխայէլ Նիգոլաեէվիչին 26 հոկտեմբերտէ Բէչթաեա մուվասէլէթ իտուղ, իմբէրաթօր Ֆրանսուա Ժոզէֆ հազրէթլէրի իլէ միւլագաթ իտէճէկինի խապէր ալմըշ տը։

ԿՆԻՄԻՆՏԷՆ.—Եունան գրալը հազրէթլէրի՝ պուբաեա մուվասէլէթ իտուղ, Ինկիլիզ տիւքլէրինտէն Բիւմպէրլանտ՝ տիւքի վէ մէմուրին թարգիճանան սթաֆինտա գապուլ օլունմուշ տըր։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ԼՕՆՏՐԱ, 25 հոկտ.— Զար վէ Զարիցա հազարաթը կէլէճէք եազըն Ինկիլիզա դըրալ վէ գըրալիցա հազարաթընը զիեարէթ իտէճէքլէրի պիլտիրիլիեօր։

ԲԱՐԻԶ.— Թրանսվալ բէյսը հիւքիւմէթի Մ. Բրիւկէր տիվէլը մուաղամէեէ իրալ էյլէտիսի եէնի պիր նոթատա, Պօէր գասրն վէ չօճուգլարընն Ինկիլիզ օրտուկեահլարընտա կէօրմէքտէ օլտուգլարը ֆէնա մուամէլէթը թէղգիար իլէ բրօթէսթօ իթմիշ տիր։

—Ամսթերտամանտան իչար օլունտուղունա կէօրէ, Մ. Բրիւկէրին գեսթիպի Ամբրիգա ճէնտարմի մուհարիպսինի Բուսիանէն միւտախէլէսինի թէճմին էյլէմէք իչուն վագի օլան զայրէթինտէ մուվաֆֆիգ օլմամըշ տըր։

Մէմալիքը Շահանէ տիւխանլարը միւշթէրէք իւլ մէնֆաատ Բէյի խտարէսի Ի ԼՕՆ

Տիւխան Բէյի միւէսսիսլէր հիսսէ սէնէտաթընը պէհէր պինտէ պիրինէ կէչէն պին իւչ եիւզ օն ալթը սէնէսի իչուն իսապէթ էտէն մըզտար 684 80½/1000 զրուշ օլուպ, իչպու պին իւչ եիւզ օն եէտի սէնէսի թըշրինը էվվէլինին օն ասղուզունմը կիւնիւնտէն իսթիպարէն, Տէրսաատէթաէ Բէյի խտարէի մէրքէզիյեէսինտէ 17 նումէրօլու գուբօն մուգապիլինտէ թէէսիսէ օլունաճաղը մէզքիւր հինտ սէնէտարը համիլլէրինէ իսթար օլունուր։

ՍԱՐՐԱՖԻՏԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ուսմանեան ագչ. գաբ.	25—27
» » » էն եիւքսէք	25—28
» » » էն աշաղը	25—27
Բուսէլի շըմէնտ. ագչմ գէնտ.	98—25
» » էն եիւքսէք	98—37
» » էն աշաղը	98—25

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէյժի ագսիօնը Օս. լիր.	12—30
Միկարէթ Ա.	—90
» Բ.	—49
Թրամվայ	5—70
Ժուխանա	1—60
Օսպիկասիոն Թրամվայ	480—
Ասիւրանս	3—70
Գրէտի ժէնէրալ	0—10
Մասիէթէ Օթթոման Ինկ. լիր.	0—12
Լօրիսմ	55—
Պանգ Նասիոնալ տը Կրեդ	403—
Թրանսվասալ	77—
Բրխթրմ Թաֆվիլաթը	465—
Գրէտի Ֆոնսիէ Էմիրսիէն	262—50
Անատօլը շըմ ագսիոնը	9—17

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրաար 100 ղշ. տան	ղշ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—
Մէթալիք	99—
Իսկկիլիզ լիրասը	110—04
Ֆրանսըզ ալթունը	87—29
Բոլ	90—30
Գրէսմիս ալթունը	51—08
Գարպոն գայմէսի	8—68

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 24 Հոկտ.

Իսկ. էհսամը Ինկ. լիրասը	92—62
Օսմ. էհսամը այբլոը	23—37
» գաբանտը	23—37
» » Բ	49—
« » Դ	26—62
Օսմանլը Պանգասը	10—75
Մըսըր Տուլ. մուֆթահրաէ	108—12
Պուլկար իսթիդրազը	83—
Գամպիս Բարիզ 3 այ վասէ	25—350

ԴԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110— 5
Բարիզ 3 այ վասէլը	22—80
Ֆիորէնս Մանտա	——
Վիէննա չէքի (գուբոն)	——

Բարիզ 24 Հոկտ.

Ֆրնս էսհ. 4% ֆր.	100—40
» » 4½%	101—70
Եէնի Օսմ. էհսամը այբլոը	23—70
» » գաբանտը	23—62
Բուսէլի շրմէնտրֆէրի	99—75
Օսմանլը Բէյժիսի էհսամը	307—
» Պանգասը	517—
Գրէտի Լիոնէ	977—
Իթալիա էհսամը	98—85
Բուիորիթէ Թիւրք	484—
Օսմանիյէ	432—50
Տուան Օթթման	508—
Սրանսիոլ	70—10
Թրանսվալ	78—50
Գամպիս 3 այ վասէ	25—210
Գրէտի Ֆոնսիէ Էմիրսիէն	—

Պէրլին 24 Հոկտ.

Բուսէլի շրմէնտրֆ (մարգ)	97—30
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիս	22—265

Վիէննա 24 Հոկտ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիս	239—20
Բուսէլի շրմէնտրֆէրի ֆր.	93—50
Օսմանլը Բէյժի ագսիոնը	276—

ՔԱԼԱԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի ՊՐՈՒՍԱ

Սոյն բարձրագոյն գիշերօթիկ վարժարանի մէջ, բացի Թուրք. Հայ. Ֆրանս. և Գերման լեզուներէն՝ կ'ուսանողուին նաև գերմանական ռէալական վարժարանի (realschule) մէջ ուսանողող բոլոր ուսմունքն, դիտութիւնն ու գեղարուեստից ճիւղերն. դաշնակ, ջութակ, ձայնական երաժշտութիւն, նկարչութիւն, ձեռագիտութիւն, և բացառաբար բրդէ ու մետաքսէ գորգաշինութիւն և այլն։

Իբր մասնագիտութիւնք հաստատուած են Առեւտրական և Մասկավարժական յատուկ դասընթացքներ (cours), ուստի աւարտողք ամենայն յաջողութեամբ պաշտօններ կը վարեն առեւտրական և կրթական ասպարէզներուն մէջ։ Հաստատութեանս վայրը օդատուն է, ջուրը պատուական, ուսանողաց ուսուցիչն առատ ու սննդարար, մաքրութիւնը կատարեալ, խնամքը ծնողական և ուսուցման ու բարոյական կրթութեան եղանակը՝ ըստ Հէրպարթ-Պիլլէրեան գերմանական նորագոյն մանկավարժական դրութեան։

Տարեթոշակ քսան (20) Օսմ. ոսկի, երկու եղբարց համար տասնութական (18) ոսկի, վեցամսեայն կանխիկ վճարելի։ Փափաքողաց ձրիարար կը ղրկուին վարժարանիս ծրագիրն։

Դիմել առ Տնօրէնութիւն Քալաթարեան Վարժ. ի Պրուսա։

Դ. ԲԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆ

Պրուսա, 17 սեպտ. 1901

ՈՆՈՓՐԻՈՍ ՊԱՂՊԱՂԱԿԵԱՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹԻ ՄԷՋ

—Ուրեմն այս գիշեր կու գա՞ս
—Կու գամ։

Ահ, երանի թէ այս մէկ հատիկ բառը արտասանած չըլլայի։ Գետինները տակ անցնի «գալ» բայը, որ իմ դժբախտութիւններուս պատճառ եղաւ։ Բայց, աշխարհ սանկ է. բառ մը խօսք մը, շարժում մը... և ա՛լ լմընցաւ։

Տեսէք խնդիրը։

Բարեկամներէս մէկը —որ չի մոռնամ ըսել՝ գրագէտի սատկաշունչ հովեր կը փչէ— գիս իր տունը կը հրաւիրէ այդ գիշեր, ուր պզտիկ երեկոյթի մը պէս բան մը պիտի ըլլայ և ես հաւանութիւն կու տամ։

Երեւակայեցէք անգամ մը, այդ անիծած երեկոյթէն էր որ պիտի սկսէր տառապանքներուս օղակը։ Սակայն ի՞նչ կրնայի ընել, գրուա՞ծ է եղեր։

Տունէդ կ'ելլաս, քար մը գլուխդ կ'իյնայ ու հոն կը ճնշիս. եթէ վարկեան մը առաջ կամ վարկեան մը վերջ տունէդ դուրս ելած ըլլայիր, ապահովաբար այդ քարը փոխանակ քու գլխուդ իյնալու ուրիշի մը վրայ պիտի իյնար։

Երբ սրտի մխիթարանքները մէկ կողմ, պատմութիւնիս շարունակենք։

Երեկոյթի մը հրաւիրուած էի և պարտաւոր էի երթալ, քանի որ խօսք տուեր էի։

Արդ, երբ գիշերն իր լայնատարած սեւ քօղովը շրջապատեց երկրիս մակերեւոյթը, երբ երկինքի լոյսերը սկսան մէկիկ մէկիկ շողշողալ՝ Պօն մարշէի աղամանդներուն պէս, երբ շուկայները՝ օրուա մը թալանած մատերնէն կախած, սկսան տունս վերադառնալ, երբ Պագոսի խնկարկուները իրենց Աստուծոյ աղօթելու համար անոր տաճարներուն մէջ ժողվուեցան, երբ ամբոխն երկուքուկէս ոսկինոց գրագիրները, շաբաթական երկու մէհմանոց ամբալուայիները ու եթեսուն զրուշնոց ժամագործին աշակերտները, հագուած au dernier chic, գաւազան ի ձեռին, ակնոց ի քիթին, պեխերնին տընկած, աչուընին մոլորուն, գլուխնին պարապ, սիրտերնին՝ թափուր, քսակնին՝ ֆամֆուրը, փողոց թափեցան դարավերջիկ Տօն Ժուանները պէս սիրայնս aventure-ի մը եաւէլն և երբ ծաղկեբոյր հորիզոնականութիւններ, հորիզոնական քալուածքով, շրթունքնին՝ rouge de bouche, մազերնին ներկուած, դէմքերնին՝ պոպոնա, աչուընին՝ գծագրուած, մէյ մէկ parfumerie-ի խանութներու պէս տաք թաղ անդին իրենց գալիքէ բուրումները տարածելով ելան իրենց անվերջ թափառումին՝ գիշերաձուկ որսալու յոյսով, —ես...

Այդ միջոցին ես ալ մտածելով թէ բնականաբար հրաւիրուած երեկոյթիս մէջ աղուոր սեռի պատկանողներ պիտի գտնուէին և անոնց հանելի երեսալը՝ ամէն էրիկ մարդու բնահոդեբանական մէկ զգացումն է, հետեւաբար ես ալ հագայ իմ ամէնէն նոր սեւ զգեստներս և բուրտէ, պօթէ, կանթէ և ծայրայեղօրէն շիք, գերազանցօրէն շիք, կատարելապէս ապահով ըլլալու համար՝ ամենավերջին անգամ մըն ալ հայելիս մէջ ակնարկ մը նետելէ ետքը քայլերս ուղղեցի դէպի բարեկամիս տունը։

Բռնկեկիցի սպասաւոր մը—որ իր սեւ զգեստներուն և էջլալը օձիքին մէջ այնչափ հանգիստ էր, որչափ որ կրնայ ըլլալ Բռնկեկցի սպասաւոր մը—դիմաւորեց զիս։

—Հրամմիեցէք, էֆիէնտի։

—Սանդուխին վրայ տիկինը, աւանդական ժպիտը շրթունքներուն վրայ փակցուցած, աւանդական բացագանչութիւնը արձակեց, աւանդական ողջանկովը և աւանդական շեշտովը։

—Օ՜օ՜օ... ո՞ւր մնացիր։ Պաղպաղակեան էֆէնտի!!!

Սալոն մտայ։ Աթոռները և բազկաթոռները գրաւուած էին արդէն. տիկիններ, օրիորդներ, պարոններ, էֆէնտիներ, դարձեալ տիկիններ, դարձեալ օրիորդներ...

Ձեռքի սեղմումներ, գլխու բարեւներ, փոխադարձ ժպիտներ։

—Ինչպէս էք։

—Շատ ազէկ, դուք ինչպէս էք։

—Մինակ եկաք։

—Ձեզի կը սպասէինք։

—Շատոնց չենք տեսնար կոր ձեզ։

—Բնաւ մեզի եկած չունիք։

Ո՞ւֆ, Աստուա՜ծ իմ, ինչ սարսափելի բան է՝ միւս հիւրերուն գալէն ետք հայ տանտիկնոջ սալոնը մտնալ։ Բաղաքավարական ձեւակերպութիւնները, ձեւակերպական քաղաքավարութիւնները չեն վերջանար։ Պէտք է պուպրիկի պէս ամէն կողմ դառնալ, ամէնուն պատասխանել, անպատճառ խօսք մը գտնալ։

Զուարճանալու համար հայ երեկոյթի մը երթալ, ինչ յուսախաբում... հայ երեկոյթներու բնաբանները երկուքը են. 1.— Ցօրանջել, և 2.— Ձանձրանալ։

Բարեբաղդաբար նոր հիւր մը եկած ըլլալով, զիս ազատ ձգեցին և ես կրցայ անգամ մը չորս դիս նայիլ։

Անշուշտ իմ չատ ազնիւ կարդացողներս մեր երեկոյթներուն ներկայ գտնուած են։

Ներկաներուն կեցուածքը, քալուածքը և նստուածքը աւելի պերճախօս են քան իրենց լեզուն։ Ցայտնի է թէ սա մարդուկը՝ մանիֆաթուրայի վաճառական է, իսկ միւսը՝ ոսկերիչ, ասդիինը՝ թիֆթիկի և ցորենի և գարիի և սոճիի առեւտուրով զբաղող, անդիինը՝ թաղական, հոգաբարձու...։

Ծանր, ծանր, մէյմէկ հեղինակութիւններու պէս կը խօսին, և վա՛յ, վա՛յ անոր որ համարձակի, յանդգնի անոնց ոև է մէկ գաղափարին հակառակելու արքայդուութիւնը գործել։

Երիտասարդները... ճիշդը խօսելու համար ասոնք իրենց հայրերուն զաւակները չեն. հակապատկեր։ Բոլորն ալ օդային, օդաքնակ, օդաթռոյց, օդասաւառն... ասոնք այնչափ վերացական են, որչափ իրենց կեանքին հեղինակները դրական ու դրամապաշտ։

Տիկիննե՛րը. ըսելիք չկայ, անագին փոքրերով ու անուելի իրաններով, զոր 100 լիդրանոց տակառներու կարելի է նմանցնել։

Օրիորդնե՛րը... երիտասարդներէն չափեցէք. բառին ամէնէն նեղ և ամէնէն լայն իմաստովը՝ իմաստակ, որ սիրուն երեւնալու և esprit մը քչելու համար ողորմելի ճիգեր կ'ընեն։

Սրահին մէջ հոս հոն հրաւիրեալները գումարուած՝ կը խօսին. տուէնին տիկինը հազար պատառ կ'ըլլայ ամէնուն ալ հանելու համար։

Անկիւն մը մէկ քանի ոսկերիչ վաճառականներ՝ տաք վիճաբանութեան մը բռնուած են։

—Պէէրները շատ քաջ մարդիկ են եղեր, յուսացուածէն աւելին ըրին։

—Ինչ ըրին դէ ճանը՛, թող իրենց երկրին դիրքին աղօթք ընեն, բայց ինչ որ ալ ըլլայ, պիտի յաղթուին վերջապէս։

—Եւրոպական Պետութիւնները պիտի միջամտեն։

—Չէ, չպիտի միջամտեն, որովհետեւ այս միջամտութիւնը ընելու իրաւունք չունին։

—Պիտի միջամտեն։

—Չպիտի միջամտեն։

—Չինի խնդիրը վերջապէս փակուեցաւ։

—Սալզպերրի դէշ ընթացքի մը հետեւեցաւ։

—Մարդը սխալեցաւ, չէ՞ մի որ մարդս սխալական է։

Քիչ մը անդին թաղականներ և հոգաբարձուներ։

—Տ. Թադէոսը Տ. Փիլիպոսին հետ բանակռիւ մը ունեցեր է. անցած օր ալ պահարանին մէջ ծեծկուեցան։

—Ամբակում վրդ.ը հրաժարեր է։

—Կրօնական ժողովին ալ որոշեր է։

—Ս. Պատրիարքը Ինձի ըսաւ որ...

—Պատրիարքարանի պատերը նորոգուեցան։

Խումբ մը Տիկիններ։

—Օ Լիսնէն ֆիսթանցու մը գնեցի, ուղղեր 7 ղրշ. բայց տեսնաք, ուրիշ տեղ տասը ղրշ.է վար չեն տար կոր. Քէֆ ընդիկ բան, էդուոֆինն վրայ... սանկ անդրբերթ մը պիտի գնեմ, հոս ճերմակ մասրելին պը սասա...

—Այս զգեստը ե՞րբ չինել տուիք։

Քիչ մը անդին ալ թիֆթիկի և ցորենի և գարիի վրայ կը ճառեն։

Ափսէներու մէջ անուշէղէններ, ըմպելիներ կը բաշխուին։

Հրաւիրեալները հեռուէն աչուընին ափսէներուն վրայ տնկած են ֆրէնչ կլուբներուն ամէնէն փոյորը և ամէնէն աղուորը ընտրելու համար։

Սրահին մէջ լռութիւնը կատարեալ է, որովհետեւ սա պահուս աշխարհս ամէնէն հանդիսալի, ամէնէն դրական, ամէնէն լուրջ և ամէնէն փիլիսոփայական բայը կը խոնարհի.

—Ուտե՛լ...

Ե. Թ.

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

(ՄԵՐԵՆԱԳԻՏԱԿԱՆ)

ՄՇՏՆԶԵՆԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

Բ.

—Բարի լոյս գայ վրադ՝ զուարճաւէր ընթերցող։

—Բու վրադ ալ Աստուծոյ բարին գայ։

—Նախորդ յօդուածիս—(որ ներկային սկզբնաւորութիւնն էր)—վերջաբանին մէջ՝ անուշտ նշմարեցիր «մի» բառը որ աւելորդաբար և անուշադրութեամբ կցուած էր «գուցէ» բառին։

—Բայց ես հակցայ ատանկ ըլլալը և կարեւորութիւն չտուի. որովհետեւ «լրագրի» մը ընթերցողը միշտ ներդամիտ ըլլալու է մեծածաւալ «օրաթերթ»ի մը գրաշարութեան հանդէպ որ ստիպեալ է միշտ շուտով պատրաստուիլ, մինչդեռ «գիրք»ի մը գրաշարական պատրաստութիւնը պէտք եղած ժամանակը կրնայ ունենալ։ Տակաւին ինչ տարօրինակ բառեր կարդացած ենք մենք լրագիրներու մէջ առանց կարեւորութիւն տալու։ Բայց թողունք ատիկա ու դառնանք մեր «մշտնջենական շարժում»ին։ Պատմէ տեսնենք այժմ ատիկա, ականջներս քուկդ են։

—Ես ալ անոնց մէկ մէկ բոլոնէն օղ կ'անցընեմ հիմայ։ Կը շարունակեմ ուրեմն։

Մշտնջենական շարժում ըսելով կը հասկցուի «այնպիսի մեքենայ մը որ, երբէք ձախքի կարօտ չըլլալով՝ ինքնաբերաբար շարժի մշտնջենական կերպիւ», այսինքն յաւիտեանս յաւիտենից ամէն։

Նախկին մեքենագէտները որ այս գաղափարը ունեցան, իրենց կարծիքը հիմնած էին սա իրողութեան վրայ թէ, երկիրս «յաւիտենապէս» արեգակին շուրջը դառնալով, «մշտնջենական շարժում»ն ալ կարելի պիտի ըլլար. բանը՝ ատոր միջոցը տարբերեցաւ, փոխանակ՝ միմիայն «շարժում»ի տեսակէտը նկատի առնելու, «գործնական միջոց»ի մը վերածել ուզեցին ատիկա։ Մարդս որ կեանքի պայքարին մէջ իր անձնական «ուժ»ը չի բաւելով կենդանիներ կը գործածէ, մտածեցին թէ՝ այնպիսի մեքենայ մը չինեն որ՝ առանց ծախքի կարօտ ըլլալու «շարժի»ն և անոր արտադրած «ուժ»ը գործածուի մարդուս պէտքերուն համար, (հողագործութեան մէջ, արհեստներու են.)։ Բարիզի գիտական Ակադեմիան (¹) հնարագէտները քաջալերելու դիտաւորութեամբ, այդ մասին 150000 ֆրք.ի մրցանակ մը յատկացուց 18դ դարուն մէջ որ յետոյ ինքնին ջնջուեցաւ՝ «մշտնջենական շարժում»ը անկարելի ըլլալը գիտական կերպիւ հաստատուելով։

Այսու հանդերձ՝ նորէն այս օր այդ գիւտը ընդունի «միլիոն ոսկիներ» պահուած են՝ խնդիրը շատ մեծ կոբոռոնիոն մը ունենալուն համար։

Անոնք որ «մշտնջենական շարժում»ը գտնելու աշխատած են (և կ'աշխատին), իրենց կատարած փորձերը միշտ «հաւասարակշռութեան» գաղափարին վրայ հիմնած են։ Այդ փորձերը մի առ մի բացատրելու հարկ չիկայ. հոս յիշեմ միայն նախ ամենապարզ ու յետոյ ամենահետաքրքիր եղանակը։

Առէք, քանի մը կանգուն երկայնութեամբ, դերձան մը։ Ատոր մէկ ծայրէն—(չի բրդելու աստիճանի չափ)—ծանր քար մը կապելով՝ միւս ծայրն ալ սենեակի մը առաստաղէն վար կախեցէք. յետոյ ձեռքովնիդ քարը երերցնելով թողուցէք իր վիճակին։ Պիտի տեսնէք որ ժամերով քարը երերայ պիտի և եթէ ատիկա աւելի ծանր և դերձանն ալ աւելի երկայն ըլլայ, օրերով կը շարժի և հետզհետէ արագութիւնը կորսնցընելով՝ վերջապէս ժամանակ մը կու գայ որ ալ ընթեր կ'ընէ.... կը կենայ։ Այս սկզբունքին վրայ հիմնելով չինուած որ և է ձեւաւոր մեքենան՝ բնական է թէ՝ պարզ խաղալիքի մը կարեւորութիւնը ունի, չի կրնար երբէք արդիւնք մը տալ։ Աւելի արդիւնաւոր եղած է հետեւեալ միջոցը։

Տախտակէ մնտուկ մը չինենք (առանց կափարիչի), որու երկայնութիւնը լայնքին 5—6 անգամը ըլլայ և բարձրութիւնն ալ լայնքին քիչ շատ հաւասար. (համարենք թէ, զոր օրինակ, 3 կանգուն երկայն, 1/2 կանգուն լայնք և այնչափ ալ բարձրութիւն ունենայ)։ Այդ մնտուկին «տակը» ճիշդ մէջտեղէն լայնքին ուղղութեամբ և անկէ քիչ մը աւելի երկայն, մատի հաստութեամբ կլոր երկաթ մը հաստատենք՝ որուն երկու ծայրերը մէկ մէկ (երկաթէ շինուած) ծակերու մէջ ազատ հանգչին, այնպէս մը որ մնտուկը կարող ըլլայ աջ ու ձախ երկնալու, այսինքն պոնկոլոբիլիի ըլլալու։ Արդեօք զուարճասէր ընթերցո՛ղ, պզտիկուց որչափ պոնկոլոբիլիի խաղացած ես։ Այդ խաղը ես ալ շատ կը սիրէի պզայութեանս, թէև խելօքիկ էի, (Աստուած չար աչքէ պահէ)։ Կը յիշեմ թէ օր մը դպրոցին մէջ, նորոգութեան մը պատճառաւ պարտէզը տախտակներ կային։ Ատոնցմով զբօսանքի ժամանակ մի քանի ընկերներու օգնութեամբ պոնկոլոբիլիի մը չինեցի և սկսանք երեւալ։ Կառավարիչը այս տեսնելով, խոշ ին եկաւ և ուզեց որ ինծի հետ ինքն ալ խաղայ։

Ինծի համար շատ մեծ պատիւ մըն էր, ուրեմն անփառութեամբ սկսայ կառավարիչին հետ դէմ առ դէմ պոնկոլոբիլիի ընել։ Պահ մը իբր թէ անդիտութեամբ, սխալ շարժումնք մը ունեցայ, ու միամիտ կառավարիչը գետինը ձգեցի այնպէս մը որ, պատուական պատուհէնն՝ ոտքերը դէպի վեր անկած բարկութեամբ դողց։

—Վա՛յ թշուառական գարշելի, ծունկ չոքէ նղովից արմատ...։

Բնականաբար ընկերներս կոկորդալիր կը ինդային։ Բայց թողունք ատիկայ ու դառնանք մեր մշտնջենական շարժման, (ա՜խ, ան մշտնջենական շարժումը, ի՜նչ ըսեմ անոր որ մեքենագիտութեան և փիլիսոփայական գիտութեան հետ միասին 15 տարիներէ ի վեր ուղղչա տակն ու վրայ կ'ընէ։)

Վերոյիշեալ «շարժուն» վիճակին մէջ պատրաստուած պարագ մնտուկը՝ պէտք է գեսնէն 10—15 մատ միայն բաձր տանուի որպէս զի ելեւէջը չատ չըլլայ։ Միւս կողմէն այդ մնտուկին տակ, երկու ծայրերը, մէկ էկ զրպանակ (եայ) հաստատենք այնպիսի ձեւով մը որ երբ մնտուկը ուժով դոնկոլոբիլիի ընէ, այդ զրպանակները, իրարաքանչիրը իր կարգին, գետինը դպչելով էյլանճէ ըլլան։ Այս ամէնքը կարգադրելէ վերջ այդ պարագ սրնտուկին մէջը ջուր և կամ թէ աւելի աղէկ է որ սնդիկ (ծիվա) լեցուենք 3—4 մատի բարձրութեամբ միայն և սկսինք մնտուկը ձեռքովնիս երերցնել ու յետոյ իր վիճակին թողուլ։ Պիտի տեսնենք այն ատեն որ մնտուկը շարունակէ պտի պոնկոլոբիլիի ընել՝ սա պատճառաւ. որ երբ զոր օրինակ դէպի ձախ կողմը ծռելու ըլլայ, սնդիկը այն կողմը վազելով մնտուկը այն կողմէն պիտի ծարանայ և իր բոլոր ծանրութեամբ գետինը բաղխելով զսպանակը համամատաբար պիտի «ճնչէ»։

Փոխադարձաբար, «ճնչուած զսպանակը» էյլանդիլ ըլլալով մնտուկը դէպի վեր պիտի հրէ. այն ատեն մէջի սնդիկը շարժելով՝ ձախէն դէպի աջ կողմը պիտի քալէ մասամբ. այդ միջոցին մնտուկը փոքր ինչ միայն ծանրանալով դէպի աջ կողմը պիտի ծռի. այս պահուն իսկ սնդիկը շարունակելով իր «հոսանքը»՝ բոլորովին աջ կողմը պիտի վազէ մնտուկը հետզհետէ ծռելով և ուժգին գետինը պիտի բաղխի. այն ժամանակ աջ կողմի զսպանակն ալ, իր կարգին ճնչուելէ յետոյ, դէպի վեր պիտի հրէ մնտուկը և միեւնոյն շարժումները նորէն պիտի սկսին մնտուկը աջէն ձախ կողմը ծռելու տալով համար։ Այս կերպով «երանեալ հաստանեալ» մնտուկը քաւական ժամանակ քալ ու ձախ դանդիոլիլիի ընելէ յետոյ, կամաց կամաց շարժումները պիտի դանդաղին և վերջապէս ժամանակ մը պիտի գայ որ ընդ ընդ պիտի ընէ, այսինքն անշարժ պիտի կենայ աջ և կամ թէ ձախ ծուռ դիրքին մէջ։ Այս սկզբունքով չինուած ձեւաւոր մեքենան անշնչան արդիւնք մը կու տայ և որ «տեւողական» ալ չէ. փոքր ջրհան մը իսկ հաղիւ թէ կը շարժի քանի մը վայրկեան։

Եթէ ներողամիտ կ'ըլլաս, ազնիւ ընթերցող, ուշադրութիւնդ չի ձանձրացնելու համար, յօդուածիս մնացեալ մասը—ուր պիտի բացատրեմ թէ «ինչո՞ւ համար «մշտնջենական շարժում»ը անկարելի է—յառաջիկայ երեքշաբթի օրուան թիւին մէջ ամփոփելու թողութիւն ըրէ ինձ. կը յօժարիս արդեօք։

—Տէր ողորմա, ինչո՞ւ չէ. արդէն այսօր բաւական խօսեցար, մինչեւ երկուշաբթի թոքերուդ օդային պաշարը վերակազմելով, երեքշաբթի օրուան թիւին մէջ կրնաս վերտին չունդ սպառել։

—Էյ ա՞ֆէրիմ. այդ ըսածիդ ձօրեղ առի քիչ մը։ Մէրսի և ցտեսութիւն։

ՊԱՒԼՈՍ

Ա.ԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ 1902 ԹՈՒԱԿԱՆՔՆ

Գին 40 ֆրանկ

Ազգ. Հիւանդանոցի պարզ օրացոյցը վաքար ապագրութեամբ հրապարակ ելած է։ Ինչպէս անցեալ տարի եկեղեցական ժամերգութեանց մասը՝ սովորականէն աւելի մանրատառ և ճոխ տեղեկութիւններ կը պարունակէր, նոյնպէս և այս տարի իւրաքանչիւր օրուան եկեղեցական պաշտաձնց «պաշտաձ»ները աւելի ճոխացած եկեղեցացոյցին սկիզբն ալ յատուկ խրատ մը գրուած է ընդհանուր կէտերուն վրայ ի դիտութիւն եկեղեցականաց և եկեղեցասիրաց։

Հոգաբարձութիւնս կը փութայ յայտարարել թէ միայն Հիւանդանոցիս օրացոյցն է որ տրտնեալ և վաւերացեալ է Ազգ. Պատրիարքարանէն, հետեւաբար պէտք է ուշադիր ըլլալ անոնց կողքերուն վրայ գրուած կնիքին, ուր գրուած է «Սեպհականութիւն Վ. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի, 1902։»

Անցեալ տարի 50,000 օրինակի չափ պարզ օրացոյց սպառած ըլլալով, օրացոյցի հասոյթը բաւական կարեւոր աղբիւր մը դարձած է Հիւանդանոցիս համար, ուստի հոգաբարձութիւնս կը յուսայ թէ այս տարի ալ բարեսէր ազգայիններն պիտի փութան մէկ մէկ օրինակ գնել անոնցմէ և նպաստել ազգին ասն մէջ խնամուած հազարէ աւելի պատսպարեալներու։

(ԿԴԿ)

Տ. ՏԱՏՐԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Գոլոֆիլ-ը, նաստուրցիի անկնը

(Եկեղեցոյ էջէն)

Ամէն տեսակ ակռայի հիւանդութիւններ կը դարմանէ, կը շինէ արհեստական ակռաներ, ակռա կը լցնէ զանազան նիւթերով (բլոթին, ոսկի են.)։ Գիները չափաւոր են. ա՛ինքն ալ գոհ կը մնան։

Զրի դարմանում (կարօտելոց համար) չորեքշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ։

)(19)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԷՖԷՌԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԶԷՊ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ՆԵԱՆԴԷ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Զ.

Քահանան՝ ծայր ատիճան գոհ՝ երիտասարդին դիւրահաւանութենէն որ հաղած եղի պէս կուլ տուաւ իր մասցածին պատմութիւններն ու յուսալից շաղակրատութիւնները,

—Ինչպէս ըսի, նախ և առաջ բարեկամներուդ, ընկերներուդ, ծանօթներուդ ճամբայ տալու ես ըսաւ, որովհետեւ եթէ Տագրեան փոքրիկ կասկած մը ունենայ որ դուք զեղխ, սրիկայ, վարնոց բարեկամներ ունիք, իմ ամբողջ ճիգս, աշխատութիւնս պարապը կ'երթայ և աղջիկը չի տալէ զատ, գուցէ թշնամութիւն իսկ մնացնէ ինձ դէմ որ աղջկան դժբախտութեանը պատճառ ըլալ կ'ուզեմ։

—Ասիկայ դիւրին բան է։

—Կ'ուզեմ որ խօսքով ըսածդ գործով ալ ապացուցնես։

—Այդ մասին բնաւ մի՛ կասկածիր, անոնց ամէնքն ալ ճամբու կը դնեմ ես, մինակ թէ վստահ է՞ք որ Տագրեան աղջիկը տայ։

—Մօրը մասին անհոգ եղիր, անիկայ կապած եմ ես, իմ խօսքէս դուրս չի կրնար ելլել. կը մնայ հայրը, անոր ալ դիմելու համար քու կեանքի պայմաններուդ բարեփոխուելուն պիտի սպասեմ։

Արտաշէս՝ այլ ևս չերկարեց խօսակցութիւնը. քահանային խոստումները կասկած չէին թողուր գործին յաջողութեան, անմիջապէս դուրս ելաւ ու առանց պատասխանելու Օննիկի հարցումներուն, հինգ ոսկի առնելով դրամարկղէն բերաւ քահանային տըուաւ։ Այս վերջինը իր սովորական ձեւնածութեամբ թէեւ փորձեց մերժել, սակայն վերջ ի վերջոյ ոսկիները գըրպանելով մեկնեցաւ։

Քահանային և Արտաշէսի առանձնացած պահուն, Օննիկ՝ արդէն սկսած էր կասկածել անոնց մտերմական խորհրդակցութենէն։ Իր ընծային խորամանկութեամբ կ'զգար, որ քահանան ալ դրամի շուրջ կը դառնայ իրեն պէս։

—Ինչէ՞ն գիտնաս կոր ատանկ ըլլալը։

—Ասիկայ գիտնալը մեծ խելքի չի կարօտիր, քեզմէ զատ ամէն մարդ կը ճանչնայ այդ բարի ծաղիկը, ինչ հարկ, սրկէ անցնող ո՛ և է հայու հարցուր, տեսնանք ինչ պատասխան կուտայ։

Արտաշէս իր յեղյեղուկ բնաւորութեամբ սկսաւ տարակուսիլ անկեղծութենէն քահանային, որուն վրայ այսչափ մեծ հաւատք կը տածէր դեռ հինգ վայրկեան առաջ։ Օննիկ քիչ մը շունչ առաւ իր ամբաստանութիւններուն ազդեցութիւնը նշմարելով մամիտ խօսակիցին վրայ, զոր աւելի լաւ ահաբեկելու համար,

—Դիտե՞ս ինչ մարդ է ան, չեշտեց, մտած տեղը կը շորցնէ, ասկէ երկու տարի առաջ, քեզի պէս միամիտ մը գտաւ, սանկ պիտի ընեմ, նանկ պիտի ընեմ, քեզի քսան հազար ոսկիով աղջիկ մը պիտի առնեմ են. ևն. ուժախաստութիւններով, քթիկ, քթիկ մէկ երկու հարիւր ոսկի շորթեց խեղճ տղէն, ետքն ալ երբ տեսաւ որ սուտերուն ծայրը հատաւ, կծիկը դնելուն պէս առաւ քալեց։

Արտաշէս լուռ ու անխօս մտիկ կ'ընէր Օննիկի չարախօսութիւններուն, որոնք կրնային ճշմարտանման ըլլալ։ Իսկ Օննիկ բաւական համոզուած ըլլալով որ ամուսնական խնդիր մը կայ քահանային ձեռք,

—Շիտակը խօսէ, սա մարդը քեզի նշանելու համար չի՞ գար հոս, հարցուց։

Արտաշէս խօսակիցին գուշակութեան վրայ չկրցաւ քմծիծաղը զսպել։

Այսչարիք բաւական էր Օննիկի որ հասկցաւ ենթադրութեանը ճիշդ ըլլալն ու աւելի հաստատ չեշտով,

—Պահելուն տեղը չկայ, յարեց, ես ալ հարկաւ բան մը գիտեմ որ կը պնդեմ կոր, չիտակն ըսէ։

—Է ինչ կ'ելլայ ատկէ, դիցուք թէ զիս նշանելու եկած է, միթէ ամօ՞թ բան է։

Օննիկ քրքիչ մը փրցուց, անպատիաւ, երգիծող, ծաղրական քրքիչ մը։

—Օ՜ աս ո՞րչափ միամտութիւն, չնորհքով քահանայ մը տեսած ես որ Եալով-ղութիւն ընէ. ատանկ հնած վարածները խաբէութեամբ ձեռնադրուելէ ետք, կը նային որ պիտի չկրնան քահանայութիւն ընել, խալվուզութեան կուտան ինքզինքնին։ Թող որ ոմվ հաւատ պիտի ընծայէ ատոր խօսքին, ատոնց ընելիքը շատ շատ կեղծաւորութիւնով, ստախօսութիւնով երկու կողմը խաբել, ստակ քաշել, անկէ ետքն ալ ծակամուտ ըլլալ։

Արուակեանի զաւակը որ պահ մը առաջ խոստացած էր վանտել Օննիկը, հիմա կրկին անոր ազդեցութեան տակ ընկճուած, արդարացի կը դանէր գիտողութիւնները։

—Մ՞ի միամիտ, յարեց Օննիկ, կը կարծե՞ս որ ատանկ ձախաւելի մը խօսքով աղջիկ տան մարդու, հիմակուան աղջիկները մանաւանդ, կը զիջանին տէրտէրի ձեռքով կարգուիլ։ Աղջիկ մը մինչեւ որ այժմէութիւնը չկորսնցնէ, մինչեւ որ Ֆաֆնլանդ չըլլայ, ատանկ միջնորդութիւններով չի զիջանիր կարգուելու։ Անանկ ե՞ս մեղաւորով, Աստուած օգնեալ առնուած աղջիկանը խերը տես դուն, կամ մարապետ է և կամ աշխարհէ յուսահատած։ Լաւ տեսնամ, որքա՞ն աղջիկը պիտի առնէ քեզ տէրպապան։

—Դնա՛ բանդ, աղջիկ առնող չի կայ։

—Ինծի Օննիկ կ'ըսեն, մի՛ պահեր, ես քու բարեկամդ եմ, կրնաս ուրանալ։

—Ո՛չ, ինչո՞ւ ուրանամ, այո՛ բարեկամս ես, բայց ես կարգուող չեմ։

(Շարունակելի)